

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Första Kammaren. N:o 32.

Måndagen den 19 April.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades sju protokollsutdrag för den 17 April.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet följande den 17 April bordlagda ärenden, nemligen Stats-Utskottets Utlåtanden och Memorial N:is 31—37, Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 15, Banko-Utskottets Utlåtande N:o 14, Lag-Utskottets Utlåtande N:o 36 samt Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtanden N:is 9, 10 och 11.

Efter föredragning af Andra Kammarens protokollsutdrag N:o 144, hvarigenom Kammarens beslut öfver 1:sta punkten i dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 15, i anledning af Herr August Wengbergs motion angående ändrad anordning af undervisningstimmarna i rikets allmänna läroverk, blifvit Första Kammaren delgifvet; beslöt Kammaren hänvisa detta ärende för vidare utredning till sitt Tillfälliga Utskott N:o 2.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets Memorial N:o 38, i anledning af Statskontorets underdåniga berättelse angående undsättningsfonden.

Kammaren åtskildes.

In fidem
O. Brakel.

Onsdagen den 21 April

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 19 och protokollet för den 10 April förmiddagen.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 19, om ändring i 67 § Konkurslagen; och

N:o 20, om förändrad lydelse af 15 § i förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse

N:o 21, i anledning af väckta förslag om anvisande af nationalbelöningar åt deltagarne i den med ängaren Vega fullbordade kringseglingen af Asien.

Herr vice Talmannen afgaf en motion N:o 50, om anvisande åt Friherre Louis De Geer af hela den lön, han såsom Statsminister uppburit, att årligen under hans återstående lifstid utgå från Allmänna Indragningstaten.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

*Ändring af
87 § 2 mom.
Regerings-
formen.*

Föredrogs å nyo Konstitutions-Utskottets den 14 och 17 April bordlagda Utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om ändring af 87 § 2 mom. Regeringsformen.

Herr vice Talmannen: I det förslag till förändring af 87 § 2 mom. Regeringsformen, som Konstitutions-Utskottet här framställt, har jag icke kunnat instämma. Innan jag öfvergår till de

betänkligheter jag hyser mot detta förslag, ber jag att få erinra om, att enligt nu gällande bestämmelser skall ett lagförslag på kyrkolagstiftningens område af Konungen godkännas och kungöras före sammanträdet af den Riksdag, som följer näst efter den, som beslutit eller godkänt lagförslaget. En följd häraf är, att de riksdagar, som icke omedelbart föregå eller efterfölja ett kyrkomöte, icke kunna taga del i kyrkolagstiftningsfrågor, åtminstone på det sätt, att de i sådana frågor fatta definitiva beslut. när sådana beslut i och för sig måste förfalla. Enligt den af Konstitutions-Utskottet här förordade förändringen skulle deremot godkännandet af ett förslag på kyrkolagstiftningens område icke behöfva ske förr än före början af den riksdag, som sammanträdde näst efter det ett allmänt kyrkomöte varit samladt, och följaktligen skulle sådana frågor kunna under flere på hvarandra följande riksdagar hvila hos Kongl. Maj:t i afvakten på kyrkomötets sammanträde. Jag har tillåtit mig att häremot göra den formella anmärkningen, att Riksdagen skulle på sådant sätt i viss mån gå i mistning om sin beslutanderätt; ty Riksdagen skulle visserligen, efter att hafva fattat beslut i en kyrkolagsfråga, formelt taget kunna ett följande år fatta ett annat beslut i samma fråga; men det kommer då icke att bero på Riksdagen, som icke kan återkalla sitt förra beslut, att bestämma hvilketdera af dessa beslut sedan skall få kraft af lag. Ett sådant förhållande skulle i formelt afseende vara oegentligt, och i praktiskt afseende vore det väl antagligt, att Riksdagen, efter att hafva fattat ett beslut, icke vidare skulle sysselsätta sig med samma fråga, utan verkligen anse sig bunden. Vid dessa betänkligheter skulle jag dock icke fästa någon synnerlig vikt, om förändringen i sig sjelf kunde anses medföra något större gagn. Detta tror jag dock för min del icke. För närvarande är den Riksdag, som närmast föregår ett Kyrkomöte, oförhindrad att fatta beslut i kyrkolagsfrågor, hvilka sedan af Kongl. Maj:t, om Han så finner för godt, öfverlemnas till Kyrkomötet och slutligen, derest de vunnit bifall, af Kongl. Maj:t publiceras som lag. Hvad åter beträffar den Riksdag, som sammanträder närmast efter Kyrkomötet, så öfverlemnas till densamma sådana frågor, der Kyrkomötet på förhand fattat beslut; dessa kunna nu visserligen icke af Riksdagen ändras, så vida de icke skola underställas pröfning af ett nytt Kyrkomöte; men de blifva i alla fall föremål för Riksdagens öfverläggning. Någon omöjlighet för Riksdagen att göra modifikationer å sådana lagförslag förefinnes dock icke; ty Konungen har rätt att sammankalla urtima Kyrkomöte. För öfrigt må man icke föreställa sig, att de riksdagar, som icke sammanträda närmast före och efter ett kyrkomöte, skulle, äfven oafsedt möjligheten af ett urtima Kyrkomötes sammankallande, behöfva anse sig alldeles skilda från behandlingen af kyrkolagstiftningsfrågor; ty förslag om underdåniga skrivelser kunna under dessa riksdagar lika väl som under de öfriga behandlas och beslutas, och då det icke torde vara så särdeles ofta, som Riksdagen, utan att ärendet blifvit på förhand beredt af Kongl. Maj:t, fattar beslut i sådana frågor, torde denna form för Riksdagens verksamhet i regeln

*Ändring af
87 § 2 mom.
Regerings-
formen.
(Forts.)*

Ändring af
87 § 2 mom.
Regerings-
formen.
(Forts.)

kunna anses tillfyllestgörande. För öfrigt är enligt min uppfattning den lämpligaste gången för kyrkolagsfrågors behandling den, att början dermed göres hos Kyrkomötet, på sätt hittills i allmänhet varit vanligt. Denna representation är nemligen uteslutande tillsatt för sådana frågor behandling och har inga andra att syssla med, medan deremot Riksdagen har en mycket omfattande verksamhet på de mest olikartade områden. Det ligger således i sakens natur, att Kyrkomötet är mycket mera i tillfälle att egna dessa frågor en omsorgsfull granskning i alla deras detaljer. Kyrkomötets beslut gå sedan till Riksdagen, som på grund af den förut verkställda utredningen underkastar dem en förnyad pröfning och fattar det beslut, som kan synas lämpligast. Något hinder att följa denna ordning innebär visserligen icke det af Konstitutions-Utskottet nu framställda förslaget; men jag föreställer mig dock, att, om detta förslag blefve antaget, och hvarje Riksdags således kunde sysselsätta sig med att fatta beslut i kyrkolagsfrågor, följden lätteligen kunde blifva den, att ordningen omvändes och det blef Riksdagen som började och Kyrkomötet som slutade med behandlingen af frågorna. På grund af hvad jag nu anfört får jag således anhålla, att Kammaren ville afslå det föreliggande förslaget.

Herr Hallenborg: Det är för mig särdeles oangenämt, att jag i denna fråga, liksom äfven i den nästföljande, skall stå på en olika ståndpunkt med den siste talaren, med hvilken jag eljest vid många tillfällen till min glädje funnit mig vara af samma åsigt. Jag tror dock, att han vid den föreslagna förändringen fäster större betydelse än hvad den egentligen kan sägas förtjena. Förslaget har nemligen af Konstitutions-Utskottet blifvit så framställt, att det icke i sig innebär den ringaste förändring i afseende på Kyrkomötets rättigheter, och just derföre att motionen, sådan den ursprungligen var formulerad, skulle kunnat sägas innebära ett uttalande om hvad som vore Kyrkomötets rättigheter eller icke, har den blifvit af Utskottet omarbetad. Frågan är sedd uteslutande ur praktisk synpunkt; man har nemligen tagit i öfvervägande, hvilket som kunde vara för kyrkolagstiftningen nyttigast, antingen att hvilken Riksdag som helst kunde sysselsätta sig med arbetet på detta område, eller att allt detta arbete skulle hopas på en enda riksdag. För min del anser jag bäst, om någon ändring kunde ske i det förhållande, som nu eger rum. Såsom redan blifvit anmärkt, är den faktiska följden af nuvarande stadgande den, att endast Riksdagarna näst före och efter ett kyrkomöte kunna taga någon befattning med kyrkolagsfrågor, och i följd deraf inträffar det, att en hel valperiod af Andra Kammararen kan se sig utesluten från dessa frågor behandling, emedan hvarje af dem i detta afseende väckt förslag skulle i sjelfva verket förfalla, så vida icke urtima Kyrkomöte sammankallades. Då jag ansett, att frågan, ehuru den i och för sig kan synas obetydlig, dock så till vida är af vigt, som det måste vara bättre, att Riksdagen nu uttalar sig i densamma, än att den skulle begrafvas

i Utskottet, har jag för min del instämt i det framlagda förslaget, under förhoppning att man vid öfverläggningen derom och vid bedömandet af de skäl, som tala för och emot, skulle kunna komma till något för framtiden nyttigt resultat. Jag får således för närvarande anhålla om bifall till det föreliggande förslaget.

*Ändring af
87 § 2 mom.
Regerings-
formen.
(Forts.)*

Herr Carleson: Nyttan af den grundlagsförändring Konstitutions-Utskottet föreslagit, beror efter min föreställning väsentligen på den betydelse, man fäster vid ordet kyrkolag i 87 § 2 mom. Regeringsformen. Om man dermed förstår endast hvad som räknas till den yttre kyrkorätten, det vill säga reglerna för förhållandet mellan kyrkan och staten, böra kyrkolagsfrågorna i allmänhet framträda så enkla och lätt bestämda, att jag ej vill bestrida, att ju förslaget möjligen kan medföra vissa fördelar, äfven om det icke med skäl kan anses såsom nödvändigt. Men om man under begreppet kyrkolag äfven hänför sådana föreskrifter, som höra till den inre kyrkorätten och således angå kyrkan enskildt, eller om man, såsom för närvarande torde vara förhållandet, fäster vid ordet en obestämd och vacklande betydelse, i viss mån beroende af meningen för dagen, så kan lätt inträffa att, än i formelt, än i materielt hänseende, den ena Riksdagens beslut ingriper i den andras utan att likväl öfverensstämma; och en kyrkolagstiftning, grundad på flera, hvarandra följande Riksdagars understundom korsande eller mer eller mindre i hvarandra ingripande beslut, skulle blifva så invecklad, att någon regelbundenhet inom densamma blefve faktiskt omöjlig att upprätthålla. Detta hinder för lagstiftningen är undanröjdt genom det i 87 § 2 mom. intagna påbudet, att, om ej sådant lagförslag, hvarom der är fråga, "före början af Riksdagen näst efter den, som framställt eller antagit förslaget, blifvit såsom lag genom allmän kungörelse utfärdadt, vare det förfallet, och Konungen underrätte då Riksdagen om de skäl, som hindrat förslagets antagande". Härutinnan gäller således i afseende på kyrkolagsfrågor detsamma som i afseende på civil- och kriminallagsfrågor, och skälen dertill kunna vara enahanda. Efter den ena riksdagens slut och till den nästpåföljandes början skall vara afgjort, huruvida af Riksdagen för dess del beslutade lagförslag blifva lag eller icke, så att hvarje sammanträdande Riksdag må hafva för sig vägen klar och icke vara hindrad genom något af den föregående fattadt, men ännu icke sanktionerat beslut.

Konstitutions-Utskottet har icke sökt ådagalägga nödvändigheten af den föreslagna lagförändringen; nyttan af densamma är högst tvifvelaktig; och då Utskottet bör hos Riksdagen föreslå endast sådana ändringar i grundlagen, som äro *nödiga* eller bevisligen *nyttiga*, får jag för min del afstyrka bifall till det föreliggande förslaget.

Herr Olsson, Peter: Den siste talaren yttrade, att detta förslag icke kunde räknas bland dem, som vore nyttiga och nödiga, hvilket dock borde vara förhållandet med de förslag om

Ändring af
87 § 2 mom.
Regerings-
formen.
(Forts.)

ändringar i grundlagarne, som föreläggas Riksdagen till antagande. Äfven om man nu i någon mån vill erkänna, att den föreslagna lagförändringen icke är i egentlig mening nödvändig, torde det dock icke kunna bestridas, att dess antagande skulle medföra åtskilliga fördelar, och att den således åtminstone kan sägas vara nyttig. Den ärade ordföranden i Konstitutions-Utskottet har redan fäst uppmärksamheten derpå, att här icke är fråga om något det minsta ingrepp i Kyrkomötets rätt, lika litet som om att tillerkänna Riksdagen någon rättighet, som den för närvarande icke eger. Förslaget afser blott ett något längre utsträckande af den tid, under hvilken Riksdagen är i tillfälle att behandla sådana frågor, som sedermera skola prövas och afgöras af Kyrkomötet. Såsom redan blifvit nämndt, är denna tid för närvarande inskränkt till Riksdagarne närmast före och efter Kyrkomötet. Nu torde det vara tydligt för en hvar, som har någon kännedom om riksdagsarbetenas beskaffenhet, att det lätteligen kan inträffa, att den näst före ett kyrkomöte sammanträdande Riksdagen har så många ärenden att handlägga, att de kyrkolagsfrågor, som då hoga sig och måste afgöras, så vida de skola komma under behandling vid nästa kyrkomöte, icke kunna erhålla den noggranna utredning och pröfning, som vore önskelig. Denna olägenhet skulle genom godkännande af Konstitutions-Utskottets förslag i väsentlig mån undvikas. Kyrkolagsfrågorna skulle då kunna fördelas emellan alla de riksdagar, som sammanträda under de fem år, hvilka skilja det ena Kyrkomötet från det andra. Samma förhållande gäller äfven sådana Kyrkomötets beslut, som skola underställas en påföljande Riksdags pröfning. Man kan nemligen lätt föreställa sig, att Riksdagen kan behöfva tänka på ett sådant förslag icke blott under den närmast efter Kyrkomötet följande Riksdagen, utan äfven under den andra eller tredje derpå följande. Jag kan icke se, att i detta ligger något ingrepp i Kyrkomötets rätt eller något hinder för detsamma att fatta de beslut, som det finner lämpligast. Deremot skulle Riksdagen få längre tid på sig för behandlingen af dessa frågor, hvilket utan tvifvel vore en fördel.

Hvad beträffar den här gjorda anmärkningen, att Riksdagen genom förslagens antagande skulle blifva förhindrad att fatta ett beslut, som strider emot hvad en föregående Riksdag beslutit, så kan jag ej fästa någon vikt vid densamma. Då man besinnar, att hvad den ena Riksdagen beslutit, derom har den andra alltid kännedom, så är det ju tydligt, att ingen svårighet finnes för denna senare att fatta sina beslut i öfverensstämmelse med den förras.

Med afseende på hvad jag nu yttrat får jag för min del instämma i Konstitutions-Utskottets förslag.

Herr von Koch: Såvidt jag rätt förstått det af Konstitutions-Utskottet framlagda förslaget, så torde den siste talaren hafva i någon mån missuppfattat syftningen med detta förslag. Tvärt emot hvad han yttrade, tror jag, att just på det Riksdagen må få behålla sin fulla frihet vid behandlingen af så viktiga frå-

gor, som i allmänhet de äro, hvilka erfordra medverkan af både Riksdag och Kyrkomöte, det är nödvändigt att icke göra någon ändring i nu gällande stadgande. Jag instämmer nemligen fullkomligt i den förste talarens anmärkning, att, om hvarje Riksdag skulle i kyrkolagsfrågor kunna fatta beslut, som sedermera finge hvila till nästföljande Kyrkomötes sammanträde, skulle man derigenom binda händerna för en kommande Riksdag och kringskära dess rätt. Ty sedan ett beslut en gång blifvit fattadt och detta hvilar hos Konungen, så lär man väl icke kunna antaga, att en följande Riksdag skulle ändra detsamma. Såsom förhållandena nu äro, finnes deremot ingenting, som hindrar, att, om den ena Riksdagen fattat ett beslut och vid den derpå följande framställes förslag till ett annat och bättre beslut i samma fråga, man i så fall antager detta senare, sedan det förra, enligt grundlagens nuvarande lydelse förfallit. Det är just för att bevara denna frihet för Riksdagen, som jag för min del önskar afslag å betänkandet.

Jag hyser äfven i afseende på motiven för detsamma samma betänkligheter, som yttrades af den förste talaren. Jag tror nemligen icke, att man bör ställa så till, att Kyrkomötet alltid skulle komma i sista hand vid pröfningen af kyrkolagsfrågor. För min del skulle jag önska, att det i ett konstitutionellt land som vårt, liksom i många andra länder, alltid vore så stäldt, att Konungen vore den, som hade *sista* ordet; ty för representanter och lojala representanter, som vi här i allmänhet äro, är det icke behagligt att så att säga kalfatra hvad som utgått i Kongl. Maj:ts namn. Förslag som framläggas af en Konungens rådgifvare, eller till och med ett Kyrkomöte, en riksförsamling eller utaf enskilde representanter, må, ja, bör man kalfatra så mycket som helst. Men man borde, som sagdt, i allmänhet ordna det så, att hos Kongl. Maj:t stannar det slutliga afgörandet. Det är en allmän grundsats, som torde hafva sin tillämpning äfven i förevarande ämne, och då nu gällande lagstadgande står med denna grundsats i närmare öfverensstämmelse än Utskottets förslag, får jag för min del anhålla, att detta senare *icke* måtte af Kammaren bifallas.

Herr Hallenborg: Jag begärde ordet endast på grund af ett af den siste talaren fäldt yttrande, att de förslag, som en Riksdag fattade i kyrkolagsfrågor skulle komma att hvila i Konstitutions-Utskottet. Jag ber att få fästa hans uppmärksamhet på, att detta måste vara en *lapsus*, som han torde önska ändra. Det är ju blott grundlagsändringsförslag, som hvila i Konstitutions-Utskottet, och icke förslag rörande kyrkolagsfrågor.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till förevarande Utlåtande, dels afslag derå, framställdes först proposition på bifall till Utlåtandet, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Ändring af
87 § 2 mom.
Regerings-
formen.
(Forts.)

Tillägg till
3 § Tryckfri-
hetsförord-
ningen.
(Forts.)

Föredrogs ånyo Konstitutions-Utskottets den 14 och 17 April bordlagda Utlåtande N:o 8, i anledning af väckt motion om tillägg till 3 § Tryckfrihetsförordningen.

Herr vice Talmannen: Äfven i den nu föreliggande frågan nödgas jag med några ord taga Kammarens uppmärksamhet i anspråk. Herr Adlercreutz' motion åsyftar icke något annat än att, då utbudandet af lottsedlar eller inbjudning till lotterier i allmän lag är förbjudet, äfven Tryckfrihetsförordningen måtte komma att innehålla en ansvarsbestämmelse i detta hänseende, så att icke en och samma sak må, då den sker under skydd af tryckfrihetslagen, blifva fri från åtal och straff, medan den deremot är olaglig och straffbar, om den utöfvas i någon annan form. Denna omständighet beror derpå, att intet, som genom tryck lägges under allmänhetens ögon, kan, såsom det heter i tryckfrihetslagen, åtalas annorlunda än samma tryckfrihetslag bjuder. En följd häraf är, att i tidningarna införda inbjudningar till deltagande i lotterier icke kunna åtalas, därför att intet ansvar för denna sak finnes stadgadt i tryckfrihetslagen. Detta måste väl anses såsom en ofullständighet i gällande lagstiftning, och då genom motionen uppmärksamheten blifvit fästad härå, har jag icke kunnat undgå att inom Utskottet tillstyrka, det allt afseende måtte fästas å motionen. Då det likväl icke torde vara skäl, att här framkomma med något förslag till redaktion af det ifrågavarande stadgandet, och Herr Adlercreutz' formulering deraf torde tåla vid någon jemkning, vill jag nu inskränka mig till att anhålla, det Kammarren behagade till Utskottet återremittera förevarande betänkande.

Herr Hallenborg: Att börja med skall jag be att få anföra Utskottets ord i slutet af betänkandet, att Utskottet, "*med villigt erkännande af det beaktansvärda i motionärens syftemål*", anser sig böra hemställa, att ifrågavarande motion icke må vinna Riksdagens bifall. Derest verkligen genom antagande af det utaf Herr Adlercreutz föreslagna stadgandet den benägenhet, som finnes hos mången inom vårt land att försöka sin lycka på lotterispel, skulle kunna, om ock i ringa mån, minskas, så är det klart att dermed skulle något ganska godt vara vunnet. Detta stadgande är emellertid så redigeradt, att det, om det blefve godkänt, skulle belägga med straff införande i tidningar af annonser äfven om sådant lotteri, som är enligt lag tillåtet. I förordningen den 21 Mars 1844 äro nemligen vissa undantag stadgade, då lotteri får ega rum; och skulle nu den af Herr Adlercreutz föreslagna bestämmelsen blifva lag, skulle äfven intagandet i tidningar af annonser om dylika tillättna slag af lotteri vara straffbart. Utskottet har därför redan af detta skäl funnit det vara alldeles omöjligt att godkänna nämnda förslag. Nu säger man likväl, att Utskottet borde kunna omarbета detta förslag för att få i Tryckfrihetsförordningen infördt ett stadgande i samma syfte. Jag ber då att få fästa Kammarens uppmärksamhet på det sätt, hvarpå förbrytelser mot Tryckfrihetsförordningen skola bedömas. Vi veta alla,

att pröfningsrätten är öfverlemnad åt en jury, som afgör huruvida en åtalad skrift är brottslig eller icke, utan att juryns medlemmar äro underkastade domareansvar. Det synes mig då ej vara klokt att uteslutande åt en jury öfverlemna att bedöma, huruvida någon förbrytelse blifvit begången mot stadgandena om lotteri, rörande hvilka meningarna vexla i så hög grad. Det är först nödigt att få tydligt bestämdt hvad med lotteri bör förstås; och då detta begrepp för närvarande är så sväfvande, samt framställning blifvit hos Kongl. Maj:t gjord om att få utredt hvad dermed menas, kan jag ej finna, att det är lämplig tid eller eljest nyttigt att nu införa i Tryckfrihetsförordningen en bestämmelse af det innehåll Herr Adlercreutz föreslagit. Jag anhåller därför om bifall till Utskottets hemställan.

Tillägg till
§ Tryckfri-
hetsförord-
ningen.
(Forts.)

Herr Bennich: Det kan omöjligen hafva undfallit Kammarens minne hvad som nyligen yttrades under diskussionen om åtgärder till förebyggande af spridning genom postverkets försorg af tidningar eller andra tryckta skrifter, innehållande lotteriinbjudningar och dylika annonser. Denna fråga har debatterats både vid denna och näst föregående riksdag; och de flesta invändningar, som gjorts mot de förslag, Bevillnings-Utskottet framställt härom i sammanhang med postfrågan, hafva grundats derpå, att det vore en oriktig väg på hvilken man sökte uppnå det mål, de allra flesta ansågo önskvärdt, nemligen förhindrandet af lotteriannonsers spridning. Då frågan härom senast diskuterades, hänvisade motståndarne just till det förslag, som Herr Adlercreutz väckt om ändring af Tryckfrihetsförordningen. När man nu kommit till Tryckfrihetsförordningen och vill hafva en ändring deri i det syfte, som förut erkändes vara fullt berättigadt, men påstods hafva fått en oriktig form, nu säger man, att det icke heller är lämpligt att ändra Tryckfrihetsförordningen. Det vill nästan synas som om det förra motivet var de obotfärdigas förhinder, och att man icke vill hafva den erkänt önskvärda förändringen under någon form genomförd. Visserligen önskar man bibehålla, ja, förbättra 1844 års lag om förbud mot lotterier och lotterisedlars spridning, men man vill göra den overksam i fråga om just det sätt att sprida lotteriannonser, som är mest förledande och mest tilltalar den stora allmänheten. Mig förekommer detta icke väl öfverensstämma med de åsikter, som man erkänner vara rigtiga och hvilka äro uttalade i 1844 års lag.

Att den omständigheten, att tryckfrihetsförbrytelser skola prövas af en oansvarig jury, skulle utgöra hinder för att i Tryckfrihetsförordningen införa straffbestämmelser för brott mot 1844 års författning, förefaller mig så mycket anmärkningsvärdare, som andra förbrytelser mot Tryckfrihetsförordningen, vare sig de innefatta kränkning af allmän eller enskild rätt, skola prövas på samma sätt.

Enligt min tanke bör, i det syfte motionären angifvit, en förändring af Tryckfrihetsförordningen vidtagas, så vida man verkligen vill gifva sanning och kraft åt det förbud mot lotteri, som

Tillägg till
3 § Tryckfri-
hetsförord-
ningen.
(Forts.)

är på Riksdagens begäran uppställt i 1844 års författning. Då emellertid den redaktion, som Herr Adlercreutz i sin motion föreslagit, icke torde vara fullt tillfredsställande och följaktligen icke bör af Kammaren godkännas, måste jag för min del understödja den meningen att frågan bör återremitteras, på det vi må få en fullt antaglig redaktion, hvilken tillfredsställer hvad vi ju alla önska, nemligen att förbudet mot lotterier och mot lotteriannonsers spridning må blifva en sanning och icke kunna kringgås på det mest betänkliga sätt.

Jag instämmer i Herr vice Talmannens yrkande om återremiss.

Herr Carleson: Det gör mig ondt att i en fråga som denna nödgas yttra en mening, afvikande från den mina ärade vänner och medbröder i Kammaren nyss uttalat; men jag kan icke annat, enär efter min uppfattning ett bifall till motionärens förslag ingalunda förbättrade grundlagen. Det af motionären uppmärksammad förhållandet påkallar en helt annan rättelse af Tryckfrihetsförordningens strafflag, som i allmänhet är mycket illa skriven. Vid en blick på 3 § i nämnde förordning, der missbruk af tryckfriheten uppräknas i 13 moment och der ett 14de moment om förbud mot lotteriannonser skulle enligt förslaget införas, finner man att i de nuvarande tretton momenten omförmålas blott en del af den mängd rättskränkningar, offentliga och enskilda, som kunna föröfvas genom tryckpressen. Med tystnad går förordningen förbi en massa af de grofva brott, som bestå i att uppmana eller förleda andra att begå brott; det finnes mångfaldiga skurkstreck, som med pressens tillhjälp kunna begås utan att vara af lagen åtkomliga. Huru skulle det nu taga sig ut att vid sidan af omnämnda tretton moment sätta ett fjortonde om förbud mot lotteriannonser, men lemna verkliga brott af gröfsta slag obstraffade? Och kan nu väntas någon ändring af Tryckfrihetsförordningen i öfrigt? Det synes mig att den vid detta tillfälle ifrågasatta ändringen skulle vara en sådan anomali, att den redan därför vore olämplig, och på den grunden är det jag för min del tillstyrker, att Kammaren måtte bifalla Utskottets hemställan.

Herr von Koch: Jag instämmer med den siste talaren så till vida, att jag anser det vara en stor brist i vår tryckfrihetslag, att den ingår i vissa specifikationer. Specifikationer i lagstiftning kunna sällan vara fullt uttömmande. Jag erinrar mig, att för många år sedan, då jag vistades i Heidelberg, jag fick reda på främmande lagstiftningar, som i afseende på bestraffande af tryckfrihetsförbrytelser helt enkelt gått ut från den grundsatsen, att det förhållande att ett brott föröfvats *genom tryck*, ansågs såsom ett aggravans, en försvarande omständighet, och därför behöfde endast en sådan allmän bestämmelse intagas i lagen. En sådan bestämmelse fans tror jag då i badiska lagen, med hvilken man var fullt tillfredsstäld och hvarigenom man riktigt kom åt att straffa hvad som visserligen bör straffas, då någon genom upp-

maning eller på annat af de sätt, som omtalas i 3 kapitlet af vår strafflag, gör sig *delaktig i brotts* föröfvande. Lyckligtvis är det ännu ej för sent att utan tidsförlust bota den lilla brist, hvarom här nu är fråga, om Konstitutions-Utskottet *nästa* riksdag efter många års besinning ville åter företaga ett arbete, som efter hvad jag vill minnas, år 1871 förehades, då det var fråga om att omarbete Tryckfrihetsförordningen. Då angick det väl egentligen det nu till heder för vår press med sällsynta undantag öfvergifna så kallade *ansvaringssystemet* och juryinrättningen, som man ansåg mest felaktiga, men i sammanhang dermed äfven en omarbetning af hela Tryckfrihetsförordningen, något i den riktning, som antyddes af den siste talaren, och hvarom jag nu sökt utveckla jemväl min tanke. Det ändamål motionären, Herr Adlererentz, i det föredragna förslaget åsyftat, hade, vill jag minnas, uppnåtts, om Konstitutions-Utskottets förslag då antagits. Jag tror att det vore väl om dylikt arbete företoges vid *nästa* riksdag, men jag vill lägga de Herrar på hjertat, hvilka vanligen hafva förtroendet, som jag tror i båda Kamrarne, att uppgöra förslag till Utskottets ledamöter, hvilka förslag och vanligen följas, att de se till, att, om några sådana viktiga ärenden väntas skola af Konstitutions-Utskottet behandlas (och sådana ärenden *kunna* alltid der förekomma), i detta Utskott blifva insatte något flere af sådana män, som, för att begagna ett i somliga städer *om rådmän brukligt*, kanske något vulgärt uttryck, tillhöra den så kallade "litterata" klassen, d. v. s. sådana, som hafva ådagalagt åtminstone *någon* lagkunskap. Alla ledamöterna i Konstitutions-Utskottet behöfva visserligen icke vara sådana, men säkerligen dock ett ej obetydande mindretal. Så vidt jag vet, finnes bland Konstitutions-Utskottets nuvarande ordinarie ledamöter vid denna riksdag blott *en* enda lagkunnig person. Att väl redigera lagar, särdeles grundlagar, faller ej på hvar mans lott, utan det är väl ett bland de svåraste arbeten, som finnas. Lyckligtvis har Konstitutions-Utskottet under en längre tid, medan den nyss afgångna ministären satt vid styret, haft mycket litet att syssla med, och därför har det kunnat något så när gå för sig att man i Konstitutions-Utskottet mot *gammal* praxis insatt personer, som visserligen varit ganska aktningvärda och bra i öfrigt, men alldeles saknat för grundlagsstiftning erforderliga insigter. Sålunda har Konstitutions-Utskottet blifvit nästan ett slags förvisningsutskott för sådana personer, som man antingen velat bereda en hedrande reträtt och hvila eller ansett kunna blifva besvärliga i andra Utskott. De juntor, som i Kamrarne styra utskottstillsättningarna, tyckas till och med stundom nu vilja hafva till ledamöter i Konstitutions-Utskottet sådana personer, som, på sätt en talare i Andra Kammaren under debatten om sista dechargebetänkandet uttryckte sig, icke känna sig generade af att använda 107 § Regeringsformen till ett slags "gårdvar", som kan "morra", när samvetet ej tillåter dem att tillämpa denna 107 §, tolkad i sammanhang med 90 § Regeringsformen, såsom jag tror att åtminstone nittio bland hundra jurister förstå den. Finge man nästa

Tillägg till
3 § Tryckfri-
hetsförord-
ningen.
(Forts.)

Tilläg till
3 § Tryckfri-
hetsförord-
ningen.
(Forts.)

riksdag ett Konstitutions-Utskott, t. ex. likt de vanliga under Ständsriksdagarne, som kunde gå i land med ett sådant arbete, som grundlagsförändring, så kunde man lika fort som vid denna få en förändring äfven i nu ifrågavarande afseende och kanske många ändå mer behöfliga. Emellertid och då detta är osäkert, samt jag icke kan godkänna det af Herr Carleson anförda skäl, att därför att icke allt kan botas på en gång, man ej bör bota hvad man kan, tror jag att något *nu* bör göras, på det att vi ej dagligen och stundligen må se denna skandal att hvad som är förbudet och såsom brott straffas strängt, om man *talat* det eller *skrifver* det *med bläck*, det skall ej vara åtkomligt, om det framställes *medelst trycksvärta*. Det är något, som är åtminstone för det juridiska sinnet upprörande och tvärt emot den på andra ställen tillämpade grundsatsen, att tryckningen af en brottslig framställning är ett aggravans, ej ett mitigans, en försvärande, men ej en mildrande omständighet. Jag instämmer därför i det af Kammarens aktade vice Talman gjorda yrkandet om återremiss, för att Utskottet må rätta det mindre egentliga i Herr Adlercreutz' motion, men föreslå ett stadgande i enahanda syfte. Då kunde man också mycket lätt undvika den olägenhet, som ordföranden i Konstitutions-Utskottet påpekade, nemligen att Herr Adlercreutz' förslag vore stridande mot 2 § i 1844 års förordning. Den olägenheten är redan undviken af denna Kammare, då den fattade sitt beslut i anledning af Bevillnings-Utskottets betänkande angående forslande med posten af tidningar, som innehålla lotteriannonser.

Jag vill visserligen icke här, allra minst i en sådan fråga som denna, på stående fot föreslå en redaktion, men ber ändå att få uppläsa ett litet utkast, som jag tror skulle förekomma åtminstone nyssnämnda invändning, på det att detta utkast må åtfölja den af mig påyrkade återremissen. I 3 § Tryckfrihetsförordningen skulle införas ett sådant moment:

“14:o. Bjudande, förledande eller annan medverkan eller delaktighet uti öfverträdelse af uti gällande författning förbjudet lotteriföretag umgäles med böter enligt allmän lag och skriften konfiskeras“.

Sådana lotterier, som efter 2 § i 1844 års förordning äro särskildt tillåtna och kunna medgifvas af Konungens Befallningshafvande för välgörande ändamål, äro då undantagna, likasom denna Kammare undantog dem vid fattandet af ofvan omförmälda beslut.

Jag hemställer om återremiss.

Herr Stråle, Holdo: Samme motionär, hvares motion nu behandlas i förevarande betänkande, väckte samtidigt en annan motion om ändring af 1 § i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844. Denna senare motion remitterades af Andra Kammaren till ett Tillfälligt Utskott och, sedan detta afgifvit utlåtande i ämnet, fattades inom Andra Kammaren följande beslut: »att Riksdagen må hos Kongl. Maj:t anhålla om sådan förklaring af hvad med *lotteri* i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844 förstås, att det

med samma Förordning åsyftade ändamål må kunna vinnas fullständigare än hvad som hitills visat sig vara fallet“. Enligt hit ankommet protokollsutdrag har denna Kammare fått nämnda beslut sig delgifvet, och jag torde icke misstaga mig i mitt påstående, då jag säger, att denna fråga nu är föremål för pröfning hos ett af denna Kammares Tillfälliga Utskott. Då således frågan ånyo förekommer i denna Kammare, som då har tillfälle att fatta ett likadant beslut, som Medkammaren fattat, synes mig härvid alla billiga önskningsar vara uppfyllda. Det synes mig, att man bör låta en förklaring af hvad som i 1844 års förordning menas med lotteri först komma till stånd och, endast om den förklaringen visar sig otillräcklig, gripa till den vidlyftiga apparaten af en grundlagsförändring. Jag instämmer därför med ordföranden i Konstitutions-Utskottet och de öfrige, som här yrkat bifall till Utskottets hemställan, i den tanke att Kammaren för närvarande bör stanna dervid.

*Tillägg till
§ Tryckfri-
hetsförord-
ningen.
(Forts.)*

Herr Wærn, Carl Fredrik: Jag delar den åsigt, som nyss uttrycktes af en talare på kalmarbänken, nemligen att med den lydelse, Tryckfrihetsförordningen för närvarande har, mot densamma ostraffadt kan begås förbrytelser af svårare art än den, hvarom nu är fråga, men jag kan icke deraf draga den konklusion, hvartill talaren kom. Må jag erinra Herrarne, att många stora förslag varit å bane, i afseende hvarå vi efter många försök kommit till den öfvertygelse, att man icke kan vinna allt på en gång, utan måste, för att komma någon väg, gå småningom framåt. Så har förhållandet varit med strafflagen och med många andra lagar, och jag tror, att så förhåller sig äfven med Tryckfrihetsförordningen. Skulle vi då afhålla oss från att i densamma vidtaga någon förändring därför, att vi icke genast kunde hitta på den svåraste hitills ostraffade förbrytelse och, utgående derifrån, fortsätta i serier från svårare till lättare förbrytelser. Jag tror, att detta skulle blifva allt för svårt och att det därför är nödvändigt vidtaga förändringar i den ordning de förekomma. Den anomali, samme talare fann deri, att svårare förbrytelser icke skulle vara belagda med straff, under det deremot lättare vore det, torde sedan kunna leda dertill, att vi få det hela ändradt så mycket fortare. Jag kan följaktligen icke inse något skäl att afslå hvad i motionen blifvit föreslaget; men kommer man derhän, att de, som i själfva verket vilja förändringen rösta gemensamt med dem, som icke vilja den, blir naturligtvis intet af.

Jag anhåller om återremiss.

Herr Bennich: Det var talaren på vestmanlandsbänken, som föranledde mig att ytterligare begära ordet. Han erinrade derom, att Andra Kammaren fattat ett beslut, som gick ut på att hos Kongl. Maj:t begära en förklaring, hvilken tydligare gäfve tillkänna, hvad med lotteri borde förstås, och han förmodade, att också Första Kammaren skulle fatta ett dylikt beslut. Dermed borde vi vara belätne, sade han. Det är följaktligen för alla an-

Tillägg till
§ 3 Tryckfri-
hetsförord-
ningen.
(Forts.)

dra än dem, som gifva ut tidningar, vi skola stadga skärpta bestämmelser mot lotterier och lotteriannonserns spridande, men vi skola låta oss nöja med att tidningsutgifvare fortfarande kränka dessa lagbud. Samme talare motsatte sig Herr Bergs motion om förbud att med posten försända tidningar, som innehålla lotteriannonser, på den grund att vi icke måtte genom postförfattningarna på en omväg inskränka tryckfriheten; och han förklarade, att på förändring i Tryckfrihetsförordningen den rättelse borde bero, som Herr Berg afsåg. Nu åter är det icke längre fråga om att göra förändringar i Tryckfrihetsförordningen; nu skola vi blott skärpa lagens stadganden mot andra, som åstadkomma mindre skada genom sina öfverträdelse.

Jag har icke kunnat underlåta att inför Kammararen ytterligare framdraga detta förhållande och på samma gång fästa Kammararens uppmärksamhet på, att det ligger en artighet — för att icke säga något mera — mot vissa intressen i ett så beskaffadt tillvägagående, en artighet, i hvilken jag för min del icke vill deltaga, under det jag deremot gerna med hvarje sansad och förnuftig människa ställer högt den aktningvärda delen af vår svenska tidningspress.

Herr Hallenborg: Då den siste talaren första gången hade ordet, fästade han sig vid hvad jag sagt i afseende på juryn. Jag vill med anledning deraf fästa hans uppmärksamhet på, att, då i tryckfrihetsmål domarne utnämnas på grund af det förtroende parterna hafva till dem, detta förtroende blir så mycket svårare att motsvara, då de skola döma i frågor, der de ej bestämdt veta, hvori brottet består. Det är därför nödvändigt att bestämma, hvad med lotteri förstås, innan man åt jury öfverlemnar att deröfver döma.

Hvad han vidare nämnde om att smeka vissa intressen tager jag icke åt mig, eftersom hans ord gledo mig förbi bort åt vestmanlandsbänken; men då jag framställt samma yrkande som talaren på nämnda bänk, ber jag att få påpeka, att Utskottets hemställan icke tillkommit för att smeka några intressen, utan för att icke göra Tryckfrihetsförordningen sämre än den redan är.

I öfrigt vill jag fästa talarens uppmärksamhet på, att det icke endast är genom annonser, som kännedom om dessa lotterier sprides, utan att, såsom vi alla veta, massor af bref med lotteriprospekter utsändas till alla möjliga landsorter, och de verka mycket mer än annonser. Äfven om det skulle blifva förbjudet att i tidningar införa lotteriannonser, hvad hindrar pressens representanter att uppmuntra till lotteri på andra sätt? De kunna göra det i ledande artiklar och i följetonger, genom att berätta om personer, som på lotteri vunnit stora summor och gjort sin lycka. Jag önskar visserligen att Tryckfrihetsförordningen må blifva sådan, att den icke tillåter att i tryck uppmuntra till något, som är i lag förbjudet, men vill dock icke att ifrågavarande bestämmelser skola i förordningen intagas förr än man är säker, att de,

som äro berättigade att döma öfver densamma, hafva klart för sig, hvori brott deremot består.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan och gör det så mycket hellre, som ingen tid förloras genom att först nästa riksdag besluta den ifrågasatta förändringen.

*Tillägg till
§ Tryckfri-
hetsförord-
ningen.
(Forts.)*

Herr Forssell, Otto Herman: Jag vill blott fästa uppmärksamhet på, att lagstiftarne aldrig hittills inlåtit sig på och, efter hvad jag tror, aldrig någonsin komma att inlåta sig på någon definiering af de begrepp, hvarom i lagen talas. Om man således stöder sitt yrkande om afslag å ifrågavarande motion på det skäl, att definition å lotteri ännu icke finnes och bör i lagen införas, tror jag följaktligen att man misstager sig.

Herr Stråle: Det må vara obehörigt af mig att upptaga Kammarens tid med att vidare beröra hvad jag yttrat, men jag ber få fästa talarens på jemtlandsbänken uppmärksamhet derpå, att jag väl, då denna fråga förra gången förevar i Kammaren, uttalade betänkligheter mot att hvad då föreslagits stridde mot Tryckfrihetsförordningen, men att det just var talaren och andre framstående medlemmar inom Kammaren, som ansågo att förslaget icke tillhörde Tryckfrihetsförordningen. Det är ju icke underligt, att jag då lät mina betänkligheter falla, och med förvåning finner jag nu, att förhållandet är omvänt, och att samme talare nu påstå, att ingenting vinnes, om ej Tryckfrihetsförordningen äfven förändras. Det må för öfrigt vara med Tryckfrihetsförordningen huru som helst, ett faktum är att Medkammaren beslutat hos Kongl. Maj:t begära en förklaring öfver 1844 års Kongl. förordning, icke för att derigenom erhålla allenast en definition på lotteri, utan en sådan förklaring af förordningen, att det må lyckas att fullständigare än hittills förekomma spridningen af lotteriannonser. Derför tillåter jag mig påstå, att äfven vi böra besluta oss för att försöka denna utväg att hos Kongl. Maj:t anhålla om en sådan förklaring af 1844 års förordning, innan vi tillgripa utvägen att tumma på grundlagen.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till förevarande Utlåtande, dels återremiss deraf, framställdes först proposition på bifall till Utlåtandet, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren likaledes utföllo med många så väl ja som nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Votering begärdes, till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Tillägg till
3 § Tryckfri-
hetsförord-
ningen.
(Forts.)

Den, som bifaller Konstitutions-Utskottets Utlåtande N:o 8,
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, återförvisas Utlåtandet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 55;
Nej — 50.

Föredrogos ånyo och bifollos Stats-Utskottets den 17 och 19 April bordlagda Utlåtanden:

N:o 31, i anledning af såväl Kongl. Maj:ts nådiga propositioner som ock enskilde motionärers framställningar i fråga om eftergift af kronans rätt till vissa danaarf; och

N:o 32, i anledning af väckt motion angående eftergift af kronans rätt till vissa kronan tillhöriga, men i jordeböckerna från äldre tider under skattetitel uppförda mindre hemmanslotter.

Föredrogos ånyo och lades till handlingarne Stats-Utskottets den 17 och 19 April bordlagda Memorial N:o 33, i anledning af nådig remiss med öfverlemnande af förteckning öfver samtliga under Kongl. Kammarkollegii förvaltning ställda, för statsverkets räkning utarrenderade egendomar.

Föredrogos ånyo och bifollos Stats-Utskottets den 17 och 19 April bordlagda Utlåtande N:o 34, i anledning af väckt motion om upphörande af Kongl. Maj:ts rätt att förfoga öfver uppkomna besparingar på hufvudtitlarnes anslag m. m.

Utgifvande
af ouppsäg-
bara stats-
obligationer.

Föredrogos ånyo Stats-Utskottets den 17 och 19 April bordlagda Utlåtande N:o 35, i anledning af väckta motioner om utgifvande af ouppsägbara statsobligationer, om utgifvande af obligationer i svenskt mynt samt om upptagande af ett statslån för konvertering af statens äldre lån.

Herr Wallenberg: Utan att ifrågasätta återremiss eller begära något annat beslut af Kammaren, ber jag få till protokollet anteckna min åsigt, som är den, att hvad Riksgäldskontoret gjort, är ganska välbeträckt, men att deri icke ligger något hinder för införande af ouppsägbara obligationer, helst tidpunkten nu under rådande penningöfverflöd dertill vore synnerligen väl vald.

Utgifvande af ouppsägbara statsobligationer.
(Forts.)

Friherre Klinckowström: Jag anser, att det sätt, hvarpå Stats-Utskottet behandlat förevarande motioner, icke är fullt enligt med hvad man borde kunnat af detsamma förvänta. Hvad beträffar förhållandet mellan de olika motionerna sinsemellan, så äro de af högst olika beskaffenhet och vikt; och jag sätter främst Herr Wallenbergs motion om införande af ouppsägbara statsobligationer, hvilken jag för min del anser vara af sådan vikt, att Utskottets afstyrkande hemställan borde hafva på ett annat och bättre sätt motiverats än som skett. Jag inser visserligen, att Stats-Utskottet icke kunnat på egen hand afgöra en fråga af sådan betydighet, men det hade varit önskligt att Utskottet på något annat sätt uttalat sig om densamma. Jag tror att det är en framtidsfråga af högsta vikt och betydighet för Sveriges rike och i synnerhet för dess finanser, och det vore önskligt, att regeringen i afseende härå ville verkställa nödig utredning och till en annan Riksdag inkomma med förslag i ämnet; ty derförutan komma vi under en följd af år att onödigtvis betala en massa räntor till främmande land, som vi eljest kunde bespara åt vårt eget land. Jag har förut yttrat mig i denna fråga, hvilken jag är öfvertygad om icke kan falla, men jag har icke velat låta detta tillfälle gå förbi utan att få till protokollet nämna min åsigt. Något förslag har jag deremot icke att framställa.

Öfverläggningen förklarades slutad och Utlåtandet bifölls.

Föredrogos ånyo och bifölls dels Stats-Utskottets den 17 och 19 April bordlagda Utlåtande N:o 36, angående antalet egenhändiga underskrifter å Riksgäldskontorets obligationer, dels samma Utskotts å nämnde dagar bordlagda Memorial N:o 37, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Föredrogos ånyo Bevillnings-Utskottets den 17 och 19 April bordlagda Betänkande N:o 15, angående vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin.

Förändrad lagstiftning angående vilkoren för brännvins tillverkning och försäljning.

Herr von Koch: Denna af mig framställda motion väcktes i förhoppning att vi under innevarande riksmöte skulle få mottaga en Kongl. proposition i samma ämne. Jag hade nemligen trott,

Första Kammarens Prot. 1880. N:o 32.

*Förändrad
lagstiftning
angående vil-
koren för
brännvins till-
verkning och
försäljning.
(Forts.)*

att en sådan proposition skulle kunnat af Riksdagen påräknas, enär brännvinslagstiftningskomiténs betänkande afgafs redan den 20 December 1878 och utlåtanden från Konungens vederbörande Befallningshafvande infordrades så tidigt, att från ett landshöfdingeembete sådant utlåtande kunde inkomma redan i Juli månad 1879. Det oaktadt hade emellertid, då denna motion afgafs, och, efter hvad jag i går inhemtade, icke heller då inkommit utlåtanden från mer än 14 Konungens Befallningshafvande. Det är kanske icke så mycket att förundra sig öfver, att en så tjock — för att begagna ett vulgärt uttryck -- lunta som komiténs sarkrika betänkande ännu icke hunnit af alla Konungens Befallningshafvande genomgås och öfvertäckas, men möjligen skulle, om meningen varit att påskynda ärendet, en liten erinran kunnat ske, så att Konungens Befallningshafvandes utlåtande insändts i så god tid, att, såsom man i allmänhet hoppats, Kongl. Maj:ts proposition kunnat till denna Riksdag afgifvas. Emellertid har det icke skett, och jag vill icke klandra det. Vederbörande hafva under innevarande riksdag haft många andra saker att betänka och afgöra. Jag hoppas emellertid, att återstående åtgärder måtte i så god tid vidtagas och felande utlåtanden så snart inkomma, att Kongl. Maj:ts proposition icke måtte fördröjas längre än till nästa riksdag. Jag önskar det så mycket hellre som jag har anledning hoppas, att åtminstone en och annan af de landshöfdingeembeten, som ännu icke yttrat sig, ej mycket skola skilja sig från de åsikter, som i min motion uttalats och som äfven af komiténs ordförande, den nu aflidne, högt förtjente Landshöfdingen de Maré, omfattats. Det är nemligen på hans reservation, jag stödt mitt förslag, allenast med två afvikelser, och jag har så mycket hellre gjort det, som den öfverensstämd med mina tidigare åsikter, och han visserligen besatt den största erfarenhet inom komitén angående nu varande försäljningslags verkningar i stad och på landet. Jag är emellertid glad öfver, att Bevillnings-Utskottets betänkande är undertecknad med ett namn, som i denna fråga äfven är af stor vikt, ett namn, hvars innehafvare varit Bevillnings-Utskottets ordförande under många riksdagar och tillika såsom chef för den under Finansdepartementet lydande byrå, inom hvilken detta ärende skall handläggas, naturligtvis har mycket att säga. Det är också han, som, såvidt jag kunnat inhemta, skrivit nästan alla de paragrafer, som jag med några få modifikationer mest i den af Herr de Maré angifna syftning upptagit i mitt förslag till *definitiv* försäljningslag.

För öfrigt står saken nu så, att jag genomläst alla från Konungens Befallningshafvande inkomna utlåtanden, och sammanfattningen är ungefär hvad jag förra riksdagen efter läsning af komiténs betänkande och reservanternas förslag här vågade förutsäga, nemligen att såväl komitén som reservanterna gått till sådana ytterligheter, att nästan hvarenda Konungens Befallningshafvande sagt sig icke kunna tillstyrka *någotdera* förslaget. Somliga hafva icke sagt mycket mer. Andra hafva framställt förslag i den ena eller

andra riktningen, enligt min tanke ganska goda i det afseendet, att kommunens och Konungens Befallningshafvandes veto i afseende på försäljningsrätten skulle bibehållas, men näringen i öfrigt göras nägorlunda fri. Nu säger Utskottet sig vara förvissadt derom, att Kongl. Maj:t skall låta sig angeläget vara att så skyndsamt, som ärendets vikt och omfattande natur det tillstädja, afgifva den begärda framställningen. Detta är glädjande isynnerhet för den, som är så gammal, att han som jag har föga hopp att få öfverleva framläggandet af något förslag i ämnet, men deremot nu kan hoppas, att han under lång tid icke förgäfves kämpat för hvad han ansett vara rätt. Uti komiténs enhälligt tillstyrkta tillverkningslag, som nu föreligger, har jag funnit ett nytt prof derpå, att hvad som är rätt, det tager sig slutligen fram, och detta gifver mig förhoppning, att äfven min motion i sin helhet, om ock sent, skall gå igenom. Första delen af komiterades betänkande eller den, som handlar om *tillverkningslagen*, är nästan aldeles lika med det af Friherre Anders Cederström framställda och af åtskilliga talare på Riddarhuset, deribland August von Hartmansdorff, Adam Christian Raab och mig, understödda förslag. Detta lades visserligen genast, i stället för regeringens, hufvudsakligen till grund för den 1855 utfärdade tillverkningslag. Men vi ansågo mycket vara felaktigt i majoritetens afvikelser härifrån, egentligen deri, att man lade åtskilliga onödiga kostnader, binder och svårigheter i vägen för näringens fria utöfning, hvarigenom stora förluster föranleddes för tillverkare och för landet. Hartmansdorff yttrade, att man sålunda kastade penningar i sjön, i stället för att genom motsvarande höjd skatt vinna inkomst för staten. Emellertid har nu efter 30 års tid afgifvits af Bränvinskomitén förslag till en sådan, enligt min åsigt förbättrad författning, att jag ansett mig kunna i allo tillstyrka dess antagande.

Sedan jag afgaf min motion, har dock tillkommit en omständighet, som gör, att jag nu icke skulle önska bifall å mitt förslag. Till följd af ett särskildt utaf komitén nyss afgifvet utlåtande, rörande nytt sätt för afprofning och uppmätning af bränvin, har nemligen det blifvit nödvändigt att i tillverkningslagen göra vissa ändringar och tillägg, och jag kan därför icke nu yrka bifall å förslaget.

Jag vill vid sådant förhållande inskränka mig till de anmärkningar, jag nu framställt, under förhoppning att en snar hjälp må beredas mot det onda, en felaktig lag angående bränvinsförsäljning orsakar. Detta har visat sig vara i sådant tilltagande, att jag, som vistats här i Stockholm under 59 vintrar, aldrig sett den mest deraf föranledda sedeslösheten befinna sig på en så beklaglig ståndpunkt som nu. Man kan icke gå ut en Söndag, utan att stötas af de syner, man får se utanför krogarne, t. ex. på Nybrogatan nära Ladugårdslands torg, i och omkring Humlegården. Aldrig har jag heller förr sett i Stockholm så mycket tiggeri i husen och så många oförskämda liderliga qvinnor på torg, t. ex. Carl XIII:s torg och större gator som nu. Något måste därför och det snart göras i sedlighetens intresse; ty huru mycket vårt land i allmän-

Förändrad lagstiftning angående vilkoren för bränvins tillverkning och försäljning.
(Forts.)

*Förändrad
lagstiftning
angående vil-
koren för
brännvins till-
verkning och
försäljning.
(Forts.)*

het än gått framåt, så har det dock stått stilla, om icke gått tillbaka i detta afseende. För närvarande framställer jag icke något yrkande.

Herr Wallenberg: Jag är icke sinnad att ingå i besvarande af den siste talarens yttrande beträffande hans motion och brännvinslagstiftningen; men jag är alltid redo att yttra mig i fråga om oberättigade beskyllningar mot det samhälle, hvilket jag har äran tillhöra, och i det afseendet ber jag få nämna, att jag icke hört, att några krogar äro öppna på Söndagsförmiddag under gudstjensten. Vidare ber jag få nämna, att jag vistats här i Stockholm under en tid af 36 år, och jag har under den tiden förmärkt en betydlig förbättring i afseende på dryckenskapen, hvilket förhållande jag torde kunna bedöma, då jag varit i beröring med alla samhällsklasser i mycket vidsträcktare mån än den föregående talaren. Äfven torde det vara förtjent af uppmärksamhet att, då de nuvarande stadsfullmäktige mottogo sitt uppdrag, funnos i Stockholm 550 krogar, men i närvarande stund hafva de reducerats till 85, och genom en sådan begränsning af antalet har det blifvit möjligt att hålla en noggrannare tillsyn öfver dem än förut. De, som utöfva denna tillsyn, hafva ock vitsordat, att iakttagandet af ordning och skick betydligt förbättrats.

Jag har endast velat göra denna insaga till det afseende, den föregående ärade talaren derå kan fästa, emedan jag icke har för sed att stillatigande åhöra obefogade anmärkningar.

Öfverläggningen förklarades slutad och Betänkandet bifölls.

Föredrogs ånyo och bifölls Banko-Utskottets den 17 och 19 April bordlagda Utlåtande N:o 14, i anledning af väckt förslag om införande i Bankoreglementet af stadganden rörande storleken af Riksbankens sedlar.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 17 och 19 April bordlagda Utlåtande N:o 36, i anledning af väckta förslag om ändring och tillägg i förordningen den 11 December 1868, angående särskilda sammankomster för andaktsöfning.

1:sta punkten.

Herr Ekstedt: Jag ämnar icke göra något yrkande; men nog hade det varit önskligt, om Lag-Utskottet, som inom sig har så många juridiska förmågor, hade kunnat uppfinna något sätt att göra ett kyrkoråds förbud mot utspridande af falsk lära mera

verksamt, än nu är fallet, helst som jag finner att Utskottet medgifver, att stora svårigheter i detta afseende förefinnas för kyrkorådet. Motionen är ingalunda rigtad mot Guds ords förkunnande i allmänhet, vore det än af lekmän, utan emot de andliga gård-faribandlande, som resa omkring och bjuda ut sitt lösa och bedrägliga kram och dermed narra personer, som mera tro på meniskofunder än på Guds ord. Jag hade föreställt mig, att det kyrkliga samhället skulle ega rätt att skilja sådana personer ifrån sig. Visserligen erkänner jag ock, i likhet med Utskottet, att kyrkorådet bör uppträda på ett mera patriarkaliskt sätt, såsom ock med stor försigtighet; men tyvärr är nu den patriarkaliska tiden i mångas ögon förbi, och det hade därför varit önskligt, om kyrkorådet vore beklädt med en verksammare, af lagen skyddad myndighet, af hvilken det vid yttersta nödfall kunde göra bruk.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

2:dra punkten.

Bifölls.

Föredrogs å nyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 17 och 19 April bordlagda Utlåtande N:o 9, i anledning af väckt *Post- och telegrafverkens förening.* motion om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t angående post- och telegrafverkens förening.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Då jag låtit anteckna mig såsom reservant emot det nu föredragna Utskottsbetänkandet, utan att därför anföra några skäl, och då jag varit föredragande i finansärenden hos Kongl. Maj:t vid den tid, då Riksdagens skrifvelse af år 1871 blef hos Kongl. Maj:t föredragen, med anledning af hvilken Kongl. Maj:t förklarade, att någon åtgärd deraf ej ansåges vara påkallad, kunde möjligen den föreställningen uppstå, att jag för min del vore emot en sådan förening af post- och telegraf-tjenster, som med detta förslag åsyftas. Likväl är det så långt ifrån att så är förhållandet, att jag tvärtom nedlagt ett betydligt arbete på att söka göra det möjligt att förena sådana tjenester, såsom äfven inses af den, som tagit kändedom om Utskottets betänkande och deri omförmälda författning af den 6 Juni 1873, ty denna blef utarbetad af post- och telegrafstyrelserna efter en promemoria, som upprättats af dåvarande Finansministern, som var jag. Förhållandet var nemligen, att då Riksdagens skrifvelse ankom, fann jag, att det behöfdes så många bestämmelser, innan det blefve möjligt att förena post- och telegraf-tjensterna, att jag ansåg det vara en praktisk lösning af frågan att utarbета ett förslag till alla dessa bestämmelser. De tillfälliga omständigheter, som i betänkandet åberopas såsom skäl för Kongl. Maj:ts afslag å Riksdagens skrifvelse, voro nemligen, att båda verken befunno

Post- och telegrafverkens förenig.
(Forts.)

sig i stark utveckling och att omedelbart derefter framkom postverkets förslag till alla posthemmans upphörande, upphäfvande af kronobrefbäringen m. m. Det torde således vara klart, att det vid denna tid var omöjligt att förena båda verken, vare sig man ville utnämna en ny chef för dem eller ålägga dåvarande chefen för postverket att äfven sköta telegrafverket, som äfvenledes befann sig i en stark utveckling. Såsom jag nämnt, har jag intet emot en sådan förening; men om Första Kammaren med anledning af Utskottets hemställan nu beslutar ingå till Kongl. Maj:t och begära en förening af post- och telegrafverken, så ber jag få påpeka, att de ordalag, som här förekomma, äro mycket mer positiva än dem, Riksdagen någon gång förut begagnat. Förut har nemligen Riksdagen endast begärt en utredning af frågan; så var förhållandet både 1868 och 1871. Nu deremot hemställes, att ett förslag måtte blifva utarbetadt och för Riksdagen framlagdt rörande post- och telegrafverkens förenande under en gemensam styrelse. Häremot ber jag att först och främst få invända, att jag icke kan inse nödvändigheten af en så stark åtgärd som båda verkens förening, emedan Kongl. Maj:t kan i fråga om förening af stationer m. m. dylikt utfärda bestämmelser, utan att därför behöfva något stöd af Riksdagen. Utom det att jag alltså anser skrivelsen obehöflig, kan jag icke heller finna det vara nödvändigt, att båda verken hafva samma styrelse, blott på det att sammanslagning af tjänster vid dem skall ega rum. Och hvad innefattar det, om Riksdagen nu aflåter en skrivelse om båda verkens förening? Skall någondera chefen nödgas bryta sin bana och ställas på indragningsstat? Härigenom åstadkommes åtminstone icke någon besparing, ty den ene chefen skulle erhålla lön på indragningsstat och den andre undfå ökad lön för sina ökade göromål. Skrifvelsen är således obehöflig; men den är derjemte farlig af ett annat skäl, åt hvilket jag ber Kammaren egna sin uppmärksamhet.

En verklig förening af båda verken afser icke blott, såsom hittills enligt de äldre bestämmelserna, en sammanslagning af post- och telegraftjänster, der man t. ex. finner, att sådant kan ske, då postens afgang sker på eftermiddagarne, under det att telegrafisten skall tjänstgöra endast på förmiddagarne, och således samme person kan sköta begge tjänsterna, utan den afser en förening af begge verken under en gemensam styrelse; men en sådan förening af begge verken innefattar, såsom i Utskottet blef omtaladt och dess pluralitet uttryckligen förklarade sig anse böra ske, en verklig sammanslagning af båda verken, så att de skulle hafva en gemensam kassa, på det att man må kunna utföra en bestämd kontroll, så att det icke den ena dagen skall kunna redovisas för postverket och den andra för telegrafverket: man vill hafva en verklig förening och förutsätter derigenom en besparing äfven af andra tjänster såsom kassörs-, bokhållare- och revisorstjänster m. fl. dylika. Men då förekommer det, att, i afseende på Kongl. Maj:ts disposition af inflytande medel, de föreskrifter, som meddelats af Kongl. Maj:t, på grund af Riksdagens skrivelser eller Riksdagens medgifvanden, äro för begge verken alldeles diametralt motsatta.

Det förhåller sig i detta afseende så, att alla postverkets öfverskottsmedel skola, så fort som möjligt, öfverlemnas till Statskontoret, men alla öfverskottsmedel för telegrafverket skola stå till Kongl. Maj:ts disposition för utveckling af telegrafverket. Skola nu öfverskottsmedlen från begge verken först sammanföras i en gemensam kassa och, sedan detta skett, en ny utredning ske derom, att så eller så mycket skall ingå till Statskontoret, och åter så eller så mycket stå till Kongl. Maj:ts disposition för utveckling af telegrafverket enligt Riksdagens eget medgifvade? Är det någon af Herrarne, som kan tro, att en sådan organisation kan blifva mer än ett eller två år gammal? Måste det icke leda derhän, att hela telegrafstaten, äfven i afseende på anläggning af nya stationer, måste underkastas Riksdagens pröfning, och att således bestämmelsen, att telegrafverkets öfverskottsmedel skola stå till Kongl. Maj:ts disposition för nya telegrafstationers anläggning, skulle totalt upphävas? Och är detta verkligen lämpligt? Redan i 1867 års revisionsberättelse förekommer den tanken uttalad, att telegrafnätet då skulle varit i det närmaste fullbordadt. Men huru förhåller sig dermed? Flera hundra tusen kronor hafva sedan dess blifvit använda för telegrafverkets utveckling. Från och med 1869 hafva inalles ungefär 1,400,000 kronor användts för telegrafnätets fortsättande. Och huru stå förhållandena nu? Hvilka trakter är det, som icke hafva telegraf? Den, som bor i de mest befolkade trakterna, tror måhända, att det är rena obygdor, som kunna hafva 8 till 10 mil till telegrafstation. Men så är icke förhållandet. I vestra Sverige till exempel finnas Frykdals öfre och nedre härad med 23,9 qvadratmil och enligt senast kända folkräkning 43,370 människor, hvilka icke hafva telegrafstation. Östra och vestra Elfdals härad med 44,2 qvadratmil och en befolkning af 19,172 människor hafva ingen telegraf. Så ock Gillbergs härad med 10,9 qvadratmil och 18,032 invånare; Nordmarks härad med 18 qvadratmil och 23,798 människor; ingendera af dessa härad hafva telegrafstation. Särskildt i afseende på Nordmarks härad vill jag nämna, att der går en kanal af 10 till 12 mils längd, Dalslands kanal, och der finnes det oaktadt ingen telegrafstation. Personer kunna stå der hela dagen och vänta på ångbåt, som blifvit hindrad. De kunna icke få något telegram till sig om, när ångbåten kommer. Det kan kanske anses såsom småsaker, men är dock för dem stundom af största vigt och kan i oblidt vädermöjligen kosta deras helsa. I Bohus län finnas icke mindre än tio hela härad, som icke hafva telegrafstation; deribland Oroust och Tjörn med sin idoga sjöfarande befolkning. Det är den, som, på sätt vi vid behandlingen af nästa betänkande på föredragningslistan skola få höra, utrustar fartyg; och med dem seglar öfver Nordsjön och engelska kanalen ända till Brest och hvilken hamn som helst i Storbrittanien. I denna dess verksamhet kan hvarje minsta olägenhet förorsaka ganska stora hinder. Tro Herrarne inte, att de för sina fraktslut äro i allra största behof af telegrafmeddelanden och att möjligheten att erhålla sådana skulle jemväl i många andra afseenden vara för dem af största nytta? Går jag

Post- och telegrafverkens förening.
(Forts.)

Post- och telegrafverkens förening.
(Forts.)

till Halland, är der telegraf i hvarje härad; men hvarför? Jo, derför att häradsindelningen går från nordost till sydvest och i de vid kusten, således på mycket stora afstånd från länets öfra eller östliga del, belägna städerna finnas telegrafstationer. Men jag behöfver icke gå endast till vestra Sverige, utan jag kan gå t. ex. till Vestmanland till Våla härad med 5,⁸ kvadratmil och 7,569 människor; der finnes ingen telegrafstation. Likaså i Ydre härad i Östergötland med 8,⁶ kvadratmil och 9,764 människor. I Albo härad i Kristianstads län med 2,⁶ kvadratmil och 12,150 invånare finnes icke heller någon telegrafstation. I Seminghundra, Långhundra, Lyhunda och Sjuhundra härad af Stockholms län är ingen telegrafstation.

Allt detta gör, att jag, långt ifrån att anse telegrafnätet fullständigt, tvärtom anser, att, äfven om det blifver förenadt med svårigheter att få medel till anläggande af nya telegrafstationer, telegrafnätet dock måste utsträckas och att det ännu återstår ofantligt mycket att göra. Jag har från telegrafstyrelsen begärt och fått en lista på inkomna ansökningar om nya telegrafstationer, som icke kunnat beviljas. Den upptager tjugufem olika ansökningar, som hvilat, derför att under de sista åren telegrafstyrelsen icke haft några öfverskott och det derför varit omöjligt att bevilja några, äfven de mest nödvändiga. Nu är att motse att förhållandet skall blifva motsatt; nu kommer det utan tvifvel att åter blifva öfverskott på telegrafmedlen. Det har under det sist förflutna året icke varit förhållandet, och motionären har derför anfört, att det icke finnes några öfverskottsmedel, men jag kan meddela, att den nu gångna delen af året lemnat 50,000 kronor mera än under samma tid förlidet år var förhållandet. Det är således antagligt, att telegrafverket snart åter får öfverskott, och af största vigt att det må få behålla samma öfverskott och använda det till utveckling af sitt telegrafnät för att i högsta mån tjena industrin och landet i dess helhet. Men skall det blifva en riksdagsfråga, skall det af Riksdagen afgöras för hvarje telegrafanläggning, som kommer i fråga, huruvida en telegrafstation skall anläggas eller icke, skall det göras beroende af statsverkets tillgångar eller af hvarje riksdagsmans intryck och hugskott eller af den benägenhet, hvarje riksdagsman har att gifva anslag efter sina egna sympatier eller göra anslagsfrågan beroende af, om han anser, att grundskatterna så fort som möjligt böra aflösas, eller att inga nya utgifter böra göras, skola alla dessa skäl göra sig gällande, då hemställer jag: huru länge få icke dessa olyckliga, som icke hafva telegrafstationer, vänta derpå? Hvilka svårigheter få de icke att bekämpa i stället för dem, de nu hafva? Det är sådana verkningar, som jag befarar.

En annan verkan har min uppmärksamhet blifvit fäst på, och det är i sjelfva saken eller post- och telegrafverkens förening. Så nyttig en sammanslagning är, der den är lämplig och leder till besparing, motverkar den dock en annan besparing, nemligen anställande af qvinliga telegrafister. Det förhåller sig nemligen så, att en assistent har i lön 1,600 kronor, men en qvinlig telegrafist

af första klassen 1,000 kronor och af andra klassen 800 kronor, under det att, om post- och telegraf-tjenst sammanslås, alla skola, på grund af Kongl. Brevet af år 1873, få behålla begge lönerna, med afdrag af en fjerdedel af hvardera lönen, och således i medeltal få tre fjerdedelar af begge lönerna. Men om man då i stället för en kvinlig telegrafist anställer en manlig assistent, som fordrar 1,600 kronor, blifver det visst icke någon besparing.

Således, huru lämplig en förening af telegraf- och posttjenster må vara och huru mycket jag önskar och gjort förarbete för att en sådan sammanslagning, der den i sig sjelf är lämplig, må så skyndsamt som möjligt kunna ske, så finner jag det dock fullkomligt öfverflödigt, att Riksdagen deri blandar sig, emedan Kongl. Maj:t kan göra det hvilken dag som helst, och anser att det är mycket illa, om Riksdagen aflåter en skrifvelse till Kongl. Maj:t, så affattad som den nu föreslagna, då konsekvensen deraf måste blifva den, att telegrafnätet stannar i sin utveckling, enär hvar enda ny anläggning skulle blifva beroende på Riksdagens bifall och svårigheten att åstadkomma ett sådant. Jag motsätter mig detta i deras namn, som behöfva telegrafstationer, och de äro många. Ty det är icke nog med, att en och annan ort har en fördel, som de andra icke hafva, utan jag har för min del det mest bestämda och klara faktum för, att den, som icke har telegrafinrättning, står i mycket sämre ställning nu än förut, då sådana alls icke funnos. Ty alla ordres, på hvilka fordras omedelbara svar, gå till dem, som kunna gifva telegramsvar, då deremot den, som icke kan gifva det, icke får en dylik order. De industriidkare stå således sämre nu än förut, som icke hafva telegraf att använda. Och då ännu så mycket återstår på vårt telegrafnät, och då skrifvelsen icke är behöflig, enär Kongl. Maj:t sjelf kan göra, hvad han vill — och om han icke vill, blir det icke något af i alla fall — är det då skäl att söka framtinga en åtgärd af så tvifvelaktig nytta? Då frågar jag: vill Första Kammararen af så ringa anledning besluta en skrifvelse, hvars konsekvens blir att telegrafnätet på känbart sätt hämmas i sin utveckling?

Jag tillstyrker afslag å Utskottets hemställan.

Herr Tornerhjelm: Den frågan har på Riksdagen flera gånger förut förevarit att göra hemställan till Kongl. Maj:t, huruvida icke sammanslagning af post- och telegrafverken kunde ske. Första gången skedde det i följd af revisorernas framställning. Då fann Kongl. Maj:t icke skäl att bifalla denna framställning, men vid sedermera gjorda förnyanden af densamma fann Kongl. Maj:t skäl att gå in på den vägen att förbereda en sammanslagning af dessa båda verk. I följd deraf bestämde Kongl. Maj:t, att, då sådant kunde låta sig göra, och efter öfverenskommelse mellan cheferna för post- och telegrafverken, dessa tjänster skulle förenas, men icke ovilkorligt, utan det lemnades beroende på dem sjelfve, om de ansågo det lämpligt; och om de funno, att på någon station de icke drogo jemnt dessa tvenne olika krafter, så kunde hvilkendera af cheferna som helst upphäfva föreningen.

Post- och telegrafverkens förening.
(Forts.)

Under så sväfvande förhållanden var det naturligt, att denna reform icke kunde få den lösning, som skulle lända till både enskildt och allmänt gagn och troligtvis till stora besparingar.

Det skäl, som förut anförts mot denna förening, var, att man icke i andra länder vidtagit sådan förening. Men sedan det påbud, som af Kongl. Maj:t gjordes härom 1868 eller 1869, har det visat sig, att de länder i Europa, der en förening icke varit antagen, sedermera hafva gjort en sådan och ansett den nödvändig. I det ytterst sakrika anförande, som utvecklar nyttan och nödvändigheten deraf, har den berömde chefen för tyska postverket Stephan lemnat en mycket omsorgsfull utredning af detta till tyska förbundsrådet. I följd deraf har Bismarek gjort framställning om saken och post- och telegrafverken äro nu der förenade. De hafva redan förut på sätt och vis varit förenade, men man hade upphäft detta. Men sedan det visat sig praktiskt nödvändigt, har man återgått till det forna och åter förenat begge verken. En sådan förening finnes ock i England och Frankrike och sterrike, äfvensom i en mängd små tyska stater. I Danmark föreligger precis samma fråga; framställning är derom gjord till Riksdagen. I Norge är äfven framställning gjord om sammanslagning af post och telegraf. När man öfver hela den civiliserade världen funnit nödvändigheten, rättigheten och nyttan af att göra en sådan förändring, kan jag icke inse, att något hinder här bör finnas.

Den siste talaren, som varit ledamot af Utskottet, gjorde der icke några invändningar. Derfor var det med en viss förvåning man fann, att han reserverat sig. Han har nu sökt framställa skäl för sin reservation, men, med all sin fintlighet och skicklighet i debatten, har han icke lyckats att framställa ett enda verkligt skäl emot förslaget. Ett af skälen var, att det icke skulle lända till besparing, derfore att qvinliga medlemmar icke kunde användas till posttjänster. Jag finner detta icke vara något skäl, enär jag icke finner det vara något hinder för, att på de mindre stationerna qvinliga kunna utföra samma arbete med samma ordning och nytta som manliga tjänstemän. Så säger han vidare, att det skulle försena utvecklingen af telegrafverket. Jag påstår raka motsatsen. Poststationer finnas öfverallt. Han talade om ställen der de hafva 8 till 10 mil till närmaste telegrafstation; men jag frågar honom, om han kan nämna någon enda del af vårt land, der invånarne hafva så långt till närmaste poststation? Jag tror det icke. Således, då man har poststationer, skulle, om man kunde förena telegrafstationer med dem, telegrafverket tydligen utveckla sig mycket snabbare. De orter, som nu icke hafva telegraf, skulle både fortare och lättare få sådan, då poststation finnes. För postverket skulle det blifva en bättre kontroll. På de ställen, der det nu blott finnes en posttjänsteman, finnes det nu icke någon kontroll från postverkets sida rörande afskickande af värdeförsändelser, utan posttjänstemannen är der ensam. Om åter posten förenades med telegrafan, komme det att finnas två personer på dessa stationer och således dubbel kontroll, hvilket kunde förekomma mycket underslef och alltid ledde till ökad sä-

kerhet. Hvad åter besparingen skulle vidkomma, är det omöjligt att på förhand säga, huru stor den skulle blifva, men då man känner förhållandena i landsorten, då man ser mängden af tjänstemän, som på poststationerna tienstgöra under de timmar, då posten kommer och går, men dessemellan icke hafva något arbete, och då man ser massan af telegraftjänstemän, finner man naturligt, att en sammanslagning skulle leda till ganska betydliga besparingar. Det kan icke resonneras bort.

Post- och telegraftverkens förening.
(Forts.)

Äfvenså blefve det den stora fördelen, att, om post och telegraf förenas, posten blifver längre öppen och likaså telegraf. Nu finnas mångfaldiga ställen, der posten är öppen allenast två eller tre timmar på förmiddagen och vissa timmar på eftermiddagen. En sammanslagning åter skulle leda till, att posten blefve öppen för allmänheten hela dygnet om eller åtminstone mera än nu, och äfven detta vore en stor fördel, som vunnes.

Jag är fullkomligt öfvertygad om, att, derest denna framställning göres till Kongl. Maj:t, Kongl. Maj:t skall taga förhållandena i bepröfvande och gå Riksdagens önsknings till mötes och utreda förhållandena, äfvensom att Kongl. Maj:t vill komma med en framställning i den vägen. Det står ju Kongl. Maj:t fullkomligt fritt att efter denna utredning afstyrka en sammanslagning. Visar det sig icke, att den är både lämplig, nyttig och ledande till besparingar, är det ganska antagligt, att nästa Riksdag icke kommer att antaga utan afslå ett sådant organisationsförslag. Men då det är en sak, som befunnits så nyttig och vigtig i andra länder, är det icke för mycket, om sjelfva Riksdagen beslutar en framställning med anhållan om utredning. Det är endast en konsekvens af hvad två Riksdagar förut gjort: att besluta anhålla att få frågan utredd, så att det kan afgöras, huruvida sammanslagning är en fördel eller icke.

Jag tror icke, att något verkligt skäl kan framställas mot förslaget, men så fort man rör vid organisationen af något embetsverk inom landet, möter man alltid stor obenägenhet och röner många hinder. Jag tillhör visserligen icke dem, som vilja rubba våra gamla institutioner och inrättningar, men telegrafverket tillhör icke de gamla verken, utan är ett nytt; och det är klart, att det icke kan blifva någon egentlig samverkan mellan dessa båda verk, så länge styrelserna äro olika.

Den siste talaren yttrade sig äfven om kassorna. Jag tror, det är mycket bättre, om kassorna kunde förenas, ty det blefve då bättre kontroll, hvadan äfven detta skäl icke är värdt att fästa sig vid.

Som jag icke hört något egentligt skäl mot förslaget, eller något skäl, som behöfver vederläggas, vill jag icke uppehålla tiden, utan yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Roos: Den förste ärade talaren har sagt, att denna gång skulle, i fall Utskottets förslag bifölles, Riksdagen komma att uttala något *mera* än hvad den förut gjort. Det vore nemligen nu icke blott fråga om att af Kongl. Maj:t begära en utred-

Post- och telegrafverkens förening.
(Forts.)

ning, utan man önskade framläggandet af ett bestämdt organisationsförslag. Ja, det är obestriddigt. Men den skilnad i ordalagen, som man anmärkt, hemtar, enligt min uppfattning, tillräckligt stöd af hvad som i saken förekommit, sedan Riksdagen senast skref till Kongl. Maj:t i detta ämne. I denna sista skrifvelse — den afläts år 1871 — anhöll Riksdagen blott om en utredning af frågan. Efter det att denna skrifvelse aflåtits hafva emellertid inträffat omständigheter, som icke böra lemnas utan afseende. För det första har Kongl. Maj:t meddelat det nådiga förklarande, att alla vid postanstalter och telegrafstationer anställda tjänstemän skola underkasta sig den förändrade tjänstgöring, som kan blifva en följd af post- och telegrafverkens förening; och för det andra hafva under loppet af år 1878 Kongl. Maj:t och Riksdagen beslutat, att äfven personalen vid de begge styrelseverken skall underkasta sig enahanda utvidgning och förändring i tjänstgöringen. Vid sådant förhållande har Utskottet ansett, att de båda statsmakterna redan temligen tydligt uttalat sig, åtminstone i afseende å sjelfva hufvudfrågan, ty det är väl dock icke gerna tänkbart, att Kongl. Maj:t och Riksdagen skulle hafva föreskrifvit, att tjänstemännen vid de ifrågavarande verken skola underkasta sig en utvidgad tjänstgöring af ifrågavarande beskaffenhet, om icke verkligt varit Kongl. Maj:ts och Riksdagens afsigt att en dylik förening en gång skulle komma att verkställas. Det är just med afseende härfpå, som "klämman" erhållit en lydelse olik den som förut användts.

Den förste talaren har äfven framkastat den frågan, hvarför just *nu* ett sådant förslag skulle framläggas, då icke någon af de båda chefsplatserna vore ledig. Det bör emellertid väl märkas, att Utskottsbetänkandet icke begär något annat än att ett organisationsförslag måtte utarbetas och framläggas för Riksdagen. Då förhållanden inträffa, som göra att ett återbesättande af den ena eller den andra chefsplatsen ifrågakommer, måste det väl dock anses som en fördel, att frågan om verkens förening redan då är utredd och att en uppgjord plan till den nya organisationen föreligger. Man kan svårigen tänka sig annat än att en temligen lång tid skall åtgå, för att ett dylikt organisationsförslag skall hinna uppgöras och för Riksdagen framläggas, blifva af Kamrarne pröfvadt samt slutligen ånyo inför Kongl. Maj:t anmälas. Det kan då också svårigen anses lämpligt att uppskjuta vidtagandet af alla dessa åtgärder till dess att händelsevis den ena af ifrågavarande chefsplatser blir ledig.

Den förre talaren har också anmärkt, att Kongl. Maj:t kunde helt enkelt från de begge nuvarande styrelserna infordra förslag till nya bestämmelser rörande en del tjänsters förening. Utan tvifvel kunna många förslag i det afseendet uppgöras, men nog hade den ärade talaren gjort en större tjänst åt den sak, som han förfäktar, om han äfven hade angifvit, huru beskaffadt det förslag borde vara, som skulle af de begge styrelserna framläggas, för att man skulle kunna påräkna att hädanefter oftare än hitills post- och telegrafanstalter skulle komma att förenas.

Den hufvudsakliga vigten af hvad den ärade talaren anförde tyckes ligga deruti, att, om en förening mellan de begge verken komme till stånd och densamma äfven komme att omfatta deras kassor, så skulle för Kongl. Maj:t tillgången på medel till nya telegrafliniers anläggande blifva i betydlig mån inskränkt. Jag tager mig emellertid friheten fästa uppmärksamheten derpå, att det visserligen är sant att, såsom talaren anmärkt, postverkets öfverskottsmedel skola levereras till Statskontoret, men att detta aldrig hindrat Kongl. Maj:t från att af de medel, som funnits att tillgå, använda så stor del han för godt funnit till postförbindelsernas utvidgande. Jag kan också icke tänka mig möjligheten att, om en gång ett organisationsförslag af nu ifrågavarande beskaffenhet blifver uppgjort, detsamma skulle komma att så illa tillgodose den allmänna rörelsens behof, att det icke i afseende på telegrafverkets öfverskottsmedel lemnade Kongl. Maj:t samma dispositionsrätt som Kongl. Maj:t nu eger öfver postverkets öfverskottsmedel. Det ifrågavarande stadgandet för postverket har sin grund ensamt deri, att man icke ansåg det lämpligt att, såsom i en föregående tid skett, låta stora summor, stundom uppgående till mer än en million, hopa sig i postverkets kassa; medel, hvilka af postverkets styrelse användes till inköp af obligationer utaf hvarjehanda slag, m. m. Det var för att åstadkomma en förändring i dessa förhållanden som Riksdagen beslöt att postverkets öfverskottsmedel skulle lemnas till Statskontoret. Jag kan icke gerna tänka mig en organisation af den beskaffenhet, att icke medel, som funnos i den gemensamma kassan, skulle få användas till telegrafförbindelsernas lika väl som till postgångarnes utvidgande. Antagandet i öfrigt, att en sammanslagning af de begge verken skulle komma att inverka hämmande på telegrafverkets utveckling, kan jag icke dela, utan tror att det finnes flera anledningar antaga, att *motsatsen* skulle komma att inträffa, då ju utsigterna att med uppbörden kunna bestrida utgifterna för en kommunikationsanstalt måste blifva större, om för densamma kan påräknas inkomst både af postbefordran och af telegrafbefordran.

För en sådan uppfattning talar äfven den erfarenhet, som anorstädes vunnits. Man har åberopat förhållandena i Tyskland. Jag ber därför få äran nämna, att i början af år 1875 utgjorde i Tyskland telegrafstationernas antal 1,686. Det var då man beslöt en fullständig förening af post- och telegrafverken. Hurudan har nu i detta afseende verkan visat sig af sammanslagningen? Jo, sådan att före utgången af år 1878 telegrafstationernas antal uppgått till 4,115, det vill säga på mindre än fyra år ökats med mer än 143 procent.

Då hvad här blifvit anfördt icke tyckes mig vara af den beskaffenhet att förringa kraften af de skäl, som tala för den föreslagna åtgärden, får jag vördsamt anhålla om bifall till Utskottets betänkande.

Herr Wærn: De ärade talare, som yttrat sig emot mig, hafva sagt ett och annat, som Kammaren torde tillåta mig att i

Post- och telegrafverkens
förening.
(Forts.)

korthet besvara. Den förste talaren sade, att man icke borde vara bekymrad för att man, såsom jag befarade, icke skulle få telegrafstationerna tillräckligt nära sig, i fall de båda verken blefve sammanslagna, emedan det icke, enligt hans antagande, funnes något ställe, som kunde hafva så långt afstånd, som det jag uppgifvit, till en poststation. Ja, detta är hvad sistnämnda afstånd angår fullkomligt riktigt i afseende på mellersta och södra delarne af Sverige, men i norra delarne af landet torde förhållandet äfven i detta hänseende vara annorlunda. Jag vill dock icke disputera med honom derom, utan ber blott att få anmärka, att det icke är tillräckligt att tillsätta en stationsföreståndare för att få en ny telegrafstation, utan dertill fordras en ganska dyrbar anläggning, hvartill mycket penningar åtgå, och det argumentet står därför icke i det ringaste samband med frågan. För det andra yttrade samme talare, att hvad det beträffade att jag sagt, att så stora besparingar hade uppstått för telegrafverket genom användandet af qvinliga assistenter, så behöfde denna fördel icke minskas därför att de begge verken sammanslogos. Men, mine Herrar, det förhåller sig verkligen så, att det är en mängd göromål vid poststationerna som en qvinna omöjligen kan sköta, hon kan t. ex. icke vederbörligen hålla ordning på postiljoner och skjutsbönder, kan icke afsluta kontrakt med skjutsentreprenörer och dylikt. Derför är förhållandet sådant, att under det att det blott finnes mellan 60 och 70 qvinnor anställda i postverkets tjänst vid åtskilliga små poststationer och endast ett par som äro anställda vid postexpeditioner, så har deremot vid telegrafverket de qvinliga assistenternas antal tilltagit allt mer och mer, så att det nu uppgår till omkring 300, och de äro nöjda med så liten lön, att den besparing, som genom deras allt talrikare användning uppstår, bör blifva större än den, som kan blifva en följd af manliga tjänsters sammanslagning. Detta hindrar emellertid alldeles icke, att, på de ställen der en sammanslagning af för män afsedda befattningar befinnes lämplig, en sådan sammanslagning ju icke med fördel kan och derför äfven bör företagas, men den bör enligt min åsigt ske genom Kongl. Maj:ts åtgörande. Jag har af den siste talaren blifvit uppmanad att i det afseendet afgifva förslag, men Herrarne torde benäget ursäktas, att jag icke lägger mig i Herr Finansministerns åtgöranden. Jag anser det emellertid — jag upprepar det ännu en gång — fullkomligt möjligt och mycket görligt för Kongl. Maj:t att åstadkomma detta, utan att derför behöfva afvakta någon Riksdagens skrivelse. Hvad dernäst angår den frågan: då Kongl. Maj:t ju har medel till nya poststationers anläggande, hvarför skulle han då icke, om de båda verken sammansloges, hafva medel till nya telegrafstationers anläggande? så ber jag att till svar derpå få återkomma till det, att, under det att det för att anlägga en poststation blott fordras att tillsätta en tjänsteman vid den samma och sedan låta posten köra dit, så fordras för upprättandet af en ny telegrafstation en dyrbar anläggning af stolpar, trådar o. d., och i afseende på användning af postverkets medel har Kongl. Maj:t ingen särskild

dispositionsrätt, utan alla i fråga kommande utgifter skola utgå efter af Riksdagen fastställda stater, samt möjliga öfverskott till Statskontoret öfverlemnas, men för nya anläggningar tillhörande telegrafverket har Kongl. Maj:t nu fria händer att använda be-
 Post- och te-
 legrafverkens
 förening.
 (Forts.)

fintliga öfverskottsmedel och har derigenom icke blott rättighet, utan också förpligtelse att dertill använda dessa medel. Det kan således nu icke komma i fråga att de användas till andra ändamål, och nya telegrafanläggningar ske derföre allt jemt i den ordning öfverskott uppkomma, men om en fullständig förening af de båda verken åstadkommes, så är att befara att den konsekvens snart gör sig gällande, att telegrafverkets öfverskottsmedel skola behandlas lika med postens, och då kunna vi icke få nya telegrafanläggningar i annan ordning än att de af Kongl. Maj:t föreslås och af Riksdagen bifallas. Jag anhåller derför fortfarande om afslag å Utskottets förslag, dels emedan jag anser, att förslaget är obehöfligt, och dels derför, att en sådan skrifvelse så att säga sätter en sten i rörelse, hvars sista hvilopunkt vi visserligen icke kunna bestämma, men som ganska mycket hotar att hämmande drabba landets och den allmänna rörelsens utveckling i alla de delar, der den samma är beroende af att telegrafstationer i alla landets befolkade delar finnas på nära håll.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till förevarande Utlåtande dels afslag derå, framställdes propositioner på dessa yrkanden och besvarades, den första med talrika ja, blandade med nej, och den senare med talrika nej, blandade med ja; hvarefter proposition på bifall till Utlåtandet förnyades, och sedan dervid svarats talrika ja, blandade med nej, förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Herr *Wærn* begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9, röstar

Ja;
 Den, det ej vill, röstar
 Nej;

Vinner Nej, afslås Utlåtandet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—70.
 Nej—19.

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg. Föredrogs ånyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 17 och 19 April bordlagda Utlåtande N:o 10, rörande uppskof med och förnyad granskning af Kongl. förordningen den 22 November 1878 angående befälet å svenska handelsfartyg.

Herr Törneblad: Det torde förundra Kammarens ledamöter, att jag vågar taga till ordet i en fråga, som ligger så långt ifrån min verksamhets- och studiekrets, men den kännedom jag har lyckats förvärfva mig om ärendets föregående behandling, särskildt i Andra Kammaren, har gjort det för mig till en pligt att icke stillatigande låta Utskottets afstyrkande betänkande passera, allra helst som jag fruktar, att genom de stora förslag, som nyligen varit före, och de stora händelser, som nyligen inträffat, Kammarens uppmärksamhet blifvit något dragen från en fråga, som visserligen vid första påseendet kan tyckas vara af mindre vikt, men som i sjelfva verket är af icke ringa vikt och betydelse. Jag räknar ärendet för viktigt, dels därför att Andra Kammarens beslut, föregånget af en lång och uttömmande diskussion, är fattadt med stor pluralitet och minoriteten föga har skilt sig från denna, och dels äfven därför att det under diskussionen i Andra Kammaren har förekommit yttranden och förslag, som äro af mera allmän betydelse för hela vårt lagstiftningsväsende, särskildt hvad som rörer Kongl. Maj:ts ekonomiska lagstiftningsrätt.

Det torde vara temligen gifvet, att det vid lagstiftning om näringar och rent praktiska värf är af högsta vikt, att full uppmärksamhet skänkes åt och fullt afseende fästes vid hvad den praktiska sakkunskapen, förvärfvad under yrkets utöfning, kan hafva att säga. Det har i detta fall måhända i och genom ett föregående komitébetänkande blifvit förlänadt mera vikt åt åtskilliga abstrakta teorier och i och för sig sjelfve rigtiga grundsatser, än som kan vara förenligt med den tillämpning, som åt det i fråga varande lagförslaget kan och bör gifvas. Då jag nyss nämnde, att detta rör Kongl. Maj:ts ekonomiska lagstiftning, så syftar jag på den möjligen för några af Kammarens ledamöter kända omständigheten, att en af Andra Kammarens mera framstående ledamöter, Herr Carl Ifvarsson, har vid behandlingen af denna fråga satt den i direkt samband med ett möjligen kommande förslag att Riksdagen skulle få deltaga i Konungens ekonomiska lagstiftning. Hvad betydelse man kan tillerkänna ett under diskussionen fäldt yttrande i denna syftning, äfven då det kommit från det hållet, vill jag icke uttala mig om, det torde Kammarens ärade ledamöter sjelfve vara tillräckligt kompetente att afgöra. Att *någon* betydelse kan ligga deri, tror jag dock icke böra förnekas.

Det är gifvet, att, då man öfvergår från mildare till strängare lagbestämmelser, deraf skall framkallas ett visst missnöje, och det är också gifvet, att detta missnöje kan söka sig luft och uttryck på det sätt, att det, såsom man säger, slår öfver. Men om så ock är fallet äfven i den nu föreliggande frågan, så berättigar detta dock icke till att misskänna eller sluta ögat till

för hvad som i detta missnöje möjligen kan vara berättigadt och icke slagit öfver. Det gamla ordspråket "ingen rök utan eld" förlorar icke sin giltighet därför, att man möjligen upptäcker, att det icke var, såsom man först trodde, en stor våldeld, utan äfven om det blott är en mindre eld, så bör man tillstoppa alla tillgångar och hindra allt, som åt elden kan gifva näring, och så torde just vara händelsen här.

Den här förevarande lagstiftningen utgår från den fullkomligt rigtiga grundsatsen, att större trygghet, om möjligt, bör beredas i afseende på sjöfarten och i afseende på förandet af fartyg, åt hvilka dyrbara menniskolif och måhända äfven dyrbar last är anförtrodd. Frågan är nu, huruvida detta kan vinnas genom denna förordning eller icke. Att ändamålet är godt, är en sak för sig, och må ingen försöka den invändningen, att då ändamålet är godt, så måste man äfven vilja medlen, som lättast föra till ändamålet, ty frågan är just den, huruvida medlen äro klokt valda och icke förnärma någons rätt. Nu rör saken först bestämmelser för framtiden. I detta afseende har mera vigt blifvit fäst vid examensfordringar, likasom äfven afseende är gjordt på utöfning af yrket under viss tid. Jag vill visst icke förneka, att de förra kunna hafva sitt fulla berättigande och det senare likaså; jag tror mig dock icke misstaga mig allt för mycket, då jag påstår, att i det afseendet en motsägelse finnes i förordningen, ty under det att det i afseende på segelfartygs skötande samt befäls- och styrmansplatsers tillsättande å dem har blifvit tillräckligt sörjdt för dessa personers teoretiska utbildning och till en viss grad äfven för deras praktiska duglighet, så är förhållandet helt annat i afseende på tillsättandet af maskinister å ångfartyg. Der har det teoretiska tagit försteget så starkt, att det praktiska nästan helt och hållet försvunnit. Om jag ser på de föregående bestämmelserna i ämnet, som blifvit åberopade, nemligen 1842 års Kongl. förordning, hvilken skulle ligga till grund för den nu gällande förordningen, så finner jag, att denna förordning i själfva verket innehåller i viss mån mindre stränga bestämmelser än den nu gällande förordningen, och har undantagslagstiftning ansetts nödvändig åren 1852 och 1854, så borde det icke vara ett skäl som åberopas till försvar af nu ifrågavarande förordning, utan det borde tvärtom åberopas såsom ett skäl för iakttagande af varsamhet vid öfvergången, något som är ytterst behöfligt särskildt i detta fall. Jag skall blott taga ett enda exempel. 1842 års förordning medgifver rättighet för oexaminerad person att föra fartyg inrikes orter emellan samt till Norge, Finland och danska staterna. Derigenom är den viktiga kustfarten för vestkustens befolkning tillräckligt betryggad, hvaremot genom den nu gällande förordningen, som påbjuder, att endast examinerad befälhafvare biträdd af examinerad styrman, må föra fartyg, som är destineradt till ort på andra sidan om Skagens fyr och Lindesnäs, en stor del af vestkustens idoga befolkning förhindras från den ganska lönande och indrägtiga farten på dessa orter. Har man nu ansett nödvändigt, att en examinerad person skall finnas

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg.
(Forts.)

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg.
(Forts.)

å dylika fartyg för att noggrant kunna fullgöra sjölagens bestämmelser i afseende på skeppsdagboks förande m. m. — hvilket jag dock, i förbigående sagdt, tror icke nödvändigt kräfva examinerad man om bord — så är det dock gifvet, att deri icke ligger någon bestämd fordran, att det skall finnas två examinerade personer, hvarför det förefaller underligt, att man från att hafva fordrat ingen examinerad person nu med ens fordrar två sådana för en fart, som af denna sjövana befolkning med stor fördel idkas.

Hvad vidare beträffar en annan sak i förordningen, nemligen angående lastångfartyg med mera än 10 hästars maskinkraft, så har det redan under diskussionen i Andra Kammaren och äfven förut blifvit upplyst, att en stor mängd bogserångare finnas på våra kuster, hvilka icke kunna med fördel för rederiet och det allmänna skötas af examinerade personer, derför att det skulle blifva för dyrt, hvarför jag icke anser mig behöfva spilla många ord på den saken, i synnerhet som jag i Utskottets betänkande varit nog lycklig att till en viss grad finna stöd för min åsigt i det fallet, om jag rätt fattat meningen med de något dunkla orden. Utskottet säger nemligen sid. 9: Huruvida, på sätt den andre motionären, Herr Axell, påstått, bestämmelsen om storleken af de lastångfartyg, å hvilka enligt förordningen skall finnas så väl examinerad befälhafvare som examinerad maskinist, skulle vara olämplig, kan Utskottet icke bedöma, men äfven om det för argumentets skull skulle erkännas att motionären häruti hade rätt, så kan Utskottet icke finna, att för vinnande af rättelse härutinnan Riksdagen borde begära en revision af författningen, utan borde väl de, som hafva intresse af förändringen, sjelfve böra med förebringande af sina skäl derom hos Kongl. Maj:t göra underdånig anhållan. Det är ett argument som gäller fullkomligt, såvida det är fråga om någon enskildhet af liten vikt, men är det åter fråga om en bestämmelse rörande en hel grupp af fartyg och personer, så förfaller verkan af att man försvarar en lag med att säga: vederbörande kunna ju begära dispens, i fall det icke är så väl bestämdt med lagen. En dylik mening synes verkligen ligga i Utskottets anförda ord, så vida jag icke fattat dem orätt.

Ett ytterligare skäl och kanske det viktigaste skälet *emot* den ifrågavarande förordningen är den retroaktiva verkan, som den samma har fått. Det är nemligen stadgadt att de, som en gång hafva erhållit sina styrmans- och kaptensbref, vare sig af första eller andra klassen, skola anmäla sig en gång till för att erhålla nya dylika bref. Jag vill icke tvista med Utskottet och påstå att detta icke kan vara en nödig kontroll, men jag vill blott förebringa den åsigten, att man då icke har rätt att fordra ny kompetens eller sådan, om hvars blifvande erforderlighet vederbörande sjömän under den föregående tiden icke kunde hafva någon aning och hvarom de följaktligen icke med säkerhet kunna förete något betyg, fastän de kanske under flera år seglat på aflägsna farvatten och alltid skött sig väl. Det är visserligen sant, att åtskilliga undantagsbestämmelser äro medgifna från hvad, som nu

i detta afseende är stadgadt, men trots dessa undantagsbestäm-
 melser qvarstår dock t. ex. det stadgandet att en sjökaptan af
 andra klassen — sådana examineras nu icke vidare — icke får
 föra fartyg bortom Engelska kanalen eller till utrikes hamnar
 inom Gibraltars sund, hvilket han förut på grund af sin aflagda
 examen och derigenom förvärfvade kompetens var berättigad
 att göra.

Om hvad jag nu i korthet har anfört är tillräckligt för att
 hos Kammarens ärade ledamöter väcka tvifvel om att allt är väl
 bestämdt enligt denna förordning, så har jag vunnit mitt syfte.
 Jag har redan nu hört att flere talare anmält sig, hvilka lättare
 skola kunna i det praktiska utveckla de åsigter, jag nu har tagit
 mig friheten att uttala och hvilka jag är beredd att ytterligare
 stödja med argument, om så skulle behöfvas. Hvad jag har vel-
 lat göra har blott varit att bryta vägen för uttalanden *mot* Ut-
 skottets betänkande, och då jag icke anser, att man vid denna
 sena tid på Riksdagen praktiskt taget kan göra annat än yrka
 bifall till hvad Andra Kammaren i ämnet beslutit, emedan ären-
 det eljest skulle bliiva för mycket försenadt, så måste jag, med af-
 seende just på vigten deraf, att lagstiftningen i detta fall tager
 nödig hänsyn till den praktiska tillämpningen, yrka bifall till
 hvad Andra Kammaren i detta hänseende har beslutit, hvilket be-
 slut är af följande lydelse: "att Riksdagen, så fort som möjligt,
 genom underdanig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhåller att Kongl.
 Maj:t täcktes påbjuda, att med tillämpningen af dess nädiga för-
 ordning af den 22 November 1878, angående befålet å svenska
 handelsfartyg, skall, utom hvad angår det Kongl. Kommerskolle-
 gium redan lemnade bemyndigande att på derom gjord ansökan
 meddela styrmans- och befälhafvarebref samt den behörighet, som
 innehafvande af sådant bref eller afläggande af den i gällande
 reglemente för navigationsskolorna i riket föreskrifna ångbåtsbefäl-
 hafvare-, öfvermaskinist- och maskinistexamen medför, anstå intill
 dess Kongl. Maj:t — efter inhemtande af upplysningar från sak-
 kunnige och praktiske män samt föreningar inom vårt land —
 kan komma i tillfälle taga frågan under förnyad ompröfning och
 derefter utfärda sådan ny förordning i ämnet, hvartill pröfningen
 kan föranleda"; och anhåller jag härmed vördsamt hos Herr Tal-
 mannen om proposition på bifall till detta mitt yrkande.

Herr Olsson, Peter: Det är icke min mening att vilja på
 något kritiskt sätt ingå i bedömandet af 1878 års förordning, som
 är utfärdad af Kongl. Maj:t rörande befålet på ång- och segel-
 fartyg. Dels skulle det bliiva för vidlyftigt och dels tror jag icke
 heller att med fästadt afseende på hvad här kan komma i fråga
 att beslutas en sådan undersökning skulle vara lämplig. Jag vill
 blott säga att efter min uppfattning hafva här, såsom den förste
 ärade talaren yttrade, ytterligheterna mött hvarandra. Man har
 sett olägenheter i afseende på sjöfarten, strandningar och olyckor
 till sjös, äfven sådana som kunna härleda sig från oaktsamhet,
 och dessa har man trots sig kunna förebygga eller i allt fall för-

*Uppskof med
 förordningen
 angående be-
 fålet å sven-
 ska handels-
 fartyg.
 (Forts.)*

*Uppskof med
förordningen
angående be-
fälet å sven-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

minska genom utgifvandet af förutnämnda Kongl. förordning. Man vet, att en agitation i följd af dessa förhållanden börjat och kraftigt pågått i England sedan några år tillbaka, der den så kallade Plimsollska lagen antagits, hvars betydelse för den engelska sjöfarten jag icke nu vill undersöka. Man vet också, att ett förslag för att erhålla mera betryggande lagar för sjöfarten förekom för några år sedan i Andra Kammaren. Jag deltog då i diskussionen och jag tror liksom då, att den agitation som pågått och ännu delvis pågår i England först och främst icke passar in på våra förhållanden, som äro i ganska väsentliga delar annorlunda än förhållandena i England, och att hvad med hänsyn till detta lands möjliga behof är stadgadt icke utan olägenheter skulle i sina konsekvenser kunna hos oss tillämpas. Nu har man trots att man äfven här skulle vidtaga betryggande åtgärder i det man skulle föreskrifva nya stadganden, angående examina äfven för äldre kaptener och styrmän, samt på det sättet komma ifrån dessa olägenheter och förekomma sjöolyckor och spillande af menniskolif. Det må nu vara med den saken huru som helst, men dessa stadganden som äro af Kongl. Maj:t antagna, äro af den beskaffenhet, att jag tror, att enhvar under senare tider eller under den tid, man sökt tillämpa dem, kommit till den erfarenheten att de icke äro fullt passande för våra förhållanden. Ett bevis härför kan man se redan i den omständigheten att man måst lemna dispens åt dem, hvilka härom gjort framställningar. Men om ock så vore, att det behöfves ny lag uti ifrågavarande afseende, hvilket jag icke vill bestrida, så tror jag, att det är tydligt och klart, att ett fullständigt misstag blifvit begånget, då man velat, att lagen skall återverka på dem, som en längre tid på fullt tillfredsställande sätt skött sitt yrke på hafvet. Min erfarenhet kan icke vara så stor, men i omkring 25 år har jag likväl haft med skeppsfart att göra och erfarenheten säger mig att det nästan alltid visat sig, att svenska befälhafvare och svensk besättning hafva obestriddigt företråde framför utländingar och särskildt engelsmän. Detta visar sig också af den omständigheten att om jag går till ett assurancesbolag och vill assurera en ångare af skandinavisk nationalitet äro premierna för en sådan billigare än för en ångare af engelsk nationalitet. Det kommer deraf att det är en erkänd erfarenhet, att svenska befälhafvare och fartygsbesättningar nästan alltid sköta sina fartyg bättre än de engelska sjömännen. Man finner af erfarenheten att när en olycka inträffar så ligger vanligen icke orsaken i brist på teoretiska kunskaper och insigter, utan i brist på praktisk duglighet och framför allt på den noggranhet och ordentlighet, som äro första villkoren för att en befälhafvare med sin besättning skall kunna föra ett fartyg på tillfredsställande sätt. Genom försummelser på ena eller andra sättet hafva olyckor inträffat och just detta särskildt med afseende å skeppsfarten på Atlanten. Man kan se af den bekanta sammanstötningen mellan två tyska krigsfartyg i Engelska kanalen att der var icke orsaken att söka i brist på examina och teoretiska kunskaper, utan det berodde på helt andra omständigheter, och sådana

exempel skulle kunna framdragas i mängd. Jag tror därför att, med allt erkännande af en lagstiftning, som vill betrygga emot sjöolyckor och spillande af menniskolif så vidt möjligt är, kommer denna lagstiftning in på ett felaktigt område i samma mån den förbiser den praktiska dugligheten för att på bekostnad af densamma fordra vissa examensbetyg. Nu säger man, att den praktiska dugligheten kan ju finnas jemte de teoretiska kunskaperna. Ja det är sant, der nemligen den praktiska dugligheten är inhemtad; men att ställa de teoretiska kunskaperna i främsta rummet och säga att, der dessa teoretiska kunskaper icke äro inhämtade, der får icke den praktiska dugligheten taga ut sin rätt, det är detta jag tror vara ett fullkomligt misstag. Flerstädes vid våra kuster, exempelvis vid sundet och vestkusten, förhåller det sig så att folket bygger sjelf sina fartyg, fadren för fartyget, sonen är hans styrman och öfvertager det sedermera. Detta är den praktiska gången af sjömanslivet derstädes; och man har gjort den erfarenheten, icke blott att dessa fartyg äro de mest omsorgsfullt byggda, utan äfven att deras förare, hvilka så att säga fostrats på hafvet och i faran, växt upp med sitt fartyg, känna det i alla dess detaljer och veta huru det skall manövreras, att dessa, säger jag, också äro de lämpligaste och bästa befälhafvarne. Den, som har aldrig så goda teoretiska kunskaper och sättes på ett fartyg, hvars manövrering, sjöduglighet m. m. han icke känner, kan icke sköta detta fartyg så som den, hvilken i flera år skött fartyget och vet huru det skall manövreras. Nu vill man, att dessa gamla sjökaptener äfven skola underkasta sig den nya lagen. Dervid förbiser man just de aldri viktigaste egenskaperna, nemligen att de känna sina fartyg, att de känna farvattnen icke blott genom sjökort utan dertill att de befarit dem, att de varit på de flesta handelsplatser så väl vid engelska kanalen som vid de atlantiska hamnarne samt medelhafs- och östersjöhamnarne. De känna alla dessa förhållanden och det är af större vikt, än om de inhämtat dessa teoretiska kunskaper, om hvilka här är fråga. Det är särskildt med afseende å dessa förhållanden som jag tror, att, i stället för att man skulle bereda några betryggande föreskrifter för sjöfarten i allmänhet, så kan man komma att, om icke göra motsatsen, åtminstone försvåra den sjöfart, som är den säkraste, naturligaste och den billigaste.

Man bör därför icke störande ingripa i en näringsgren, som är af stor betydelse för vårt land och som obestriddt skötts af våra svenska sjömän på ett fullt tillfredsställande sätt, genom att utfärda lagar, åläggande gamla, erfarna och duglige sjömän att underkasta sig nya examina i teoretiska kunskaper, hvilka de mer än väl äga genom inhämtandet af förut föreskrifna kunskaper och en mångårig praktisk duglighet.

Af dessa skäl yrkar jag bifall till det beslut Andra Kammarren fattat i hopp att denna angelägenhet må blifva föremål för ny, omsorgsfull och sakkunnig utredning.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Det har varit ganska många

*Uppsök med
förordningen
angående be-
fålet å sven-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

*Uppskof med
förordningen
angående be-
mälet å sven-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

invändningar, som de begge siste talarne gjort mot Utskottets förslag och jag anser mig böra gå igenom dem för att Kammaren må se huru dermed verkligen förhåller sig.

Den förste talaren varnade oss för alla teoretiska funderingar, som icke kunna vara lika goda med praktiken. Nu är förhållandet, att det allra mesta af innehållet i den Kongl. förordningen är öfverensstämmande med lagen i Norge, hvilket förskrifver sig från år 1857 och således är ganska gammal. I Norge fordras enligt lag af år 1857 för behörighet att föra fartyg i annan fart än mellan inrikes orter, till det egentliga konungariket Danmark och på Sverige, från norska gränsen och till Ystad, eller (från Nordlandet och Finnmarken) på Norra Ishafvet och Hvita hafvet, att hafva aflagt styrmans- eller sjöofficersexamen. Motsvarande bestämmelser i vår lag äro nästan ordagrant tagna ur den norska och således är icke det påståendet riktigt att våra lagbestämmelser skulle vara frukten af teoretiska funderingar och icke hafva någon erfarenhet för sig; och hvad den siste talaren yttrade om att de teoretiska kunskaperna ingenting betyda för utan praktiken tror jag vara vederlagdt då den norska lagen varit under mera än 20 år tillämpad i Norge, hvars befolkning är mera sjöfarande än vår. I sammanhang dermed vill jag nämna att författningen icke tillkommit på grund af den Plimsollska agitationen. Den har icke med denna sak något att göra: den har föranledt att en komité blifvit nedsatt i och för revision af sjölagen, men här är fråga om föreskrifter angående examina och sådana voro ålagda redan genom 1816 och 1842 års författningar. Således har den Plimsollska agitationen icke inverkat derpå.

Närmast efter sitt yttrande att ifrågavarande förordning tillkommit i följd af teoretiska funderingar omnämnde talaren det intryck förordningen gjort i Andra Kammaren och citerade ett yttrande af Herr Carl Ifvarsson att det vore skäl att den ekonomiska lagstiftningen sattes under Riksdagens och Kongl. Maj:ts gemensamma afgörande. Det är en stor fråga, om hvilken mycket kan vara att säga, men då hvad Herr Carl Ifvarsson yttrat framställes såsom ett för denna Kammare beaktansvärdt hot, så får jag säga, att det från denna synpunkt icke på mig har det ringaste indytande och jag tror icke heller på denna Kammare.

Dernäst yttrade sig talaren om kustfarten och sade, att den urgamla seglationen utan hinder fått gå till alla Norges kuster, men att denna kustfart numera vore förbjuden. Förordningen innehåller emellertid allenast i detta afseende bestämmelser angående befälhafvarekompetens å handelsfartyg af viss storlek i fart bortom Skagen och Lindesnäs; men ingalunda äro våra fartyg förhindrade att gå upp efter den norska kusten för fiske och fångst, utan det är uttryckligen sagdt i författningen att de der till hafva full rätt.

Hvad Utskottet yttrat i afseende på ångfartyg om mera än 10 hästars kraft fann samme talare vara dunkelt uttryckt. Detta kommer sig säkerligen deraf att han tänkte på medgifvande af dispens från gällande stadganden i ämnet och huru, vid sådant för-

hållande, frågan om Riksdagen skulle skriva till Kongl. Maj:t borde vara beroende derpå om det gälde enskilde personer och saker eller en hel grupp. Men det är icke fråga om någon dispens utan det är fråga om speciella bestämmelser i afseende på ett visst antal hästkrafter och det har Utskottet ansett vara en teknisk fråga, i hvilket det icke kunnat af Utskottet begäras att det skulle ingå. Att åter för åstadkommande af särskild utredning i en dylik specialfråga, vända sig till en tekniker med begäran om förklaring ansåg Utskottet onödigt derföre att, om motionären hade rätt i sitt påstående, så syntes det Utskottet, som om, för vinnande af rättelse härutinnan, Riksdagen icke behöfde begära en revision af författningen, utan att de, som hade intresse deraf, borde ingå till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan om förändrade bestämmelser men icke om dispens och de finge då framlägga en utredning hvarföre stadgandet vore origtigt. Men att Riksdagen skulle i en sak, der den icke har erforderliga insigter, skriva till Kongl. Maj:t och säga detta är origtigt och bör vara på annat sätt, det kan icke vara lämpligt. Derföre att en motionär, Herr Axell, ansett detta vara lämpligt, kan det väl icke vara skäl för andra, som icke förstå frågan, att gå in på den föreslagna skrifvelsen, utan sådant bör väl icke ske i andra fall än der man inser, att en sak är oriktig. Herr Axell har icke utvecklat hvarföre det skulle vara origtigt och jag tror derföre för min del, att Kammarerna icke härvid bör fästa afseende.

I afseende på den mycket öfverklagade retroaktiva verkan af den Kongl. Förordningen, framhöll den första talaren denna sak från två särskilda synpunkter. Den ena: att det vore hårdt för sjökaptener, som redan före förordningens utfärdande fört fartyg, att nödgas förskaffa sig bevis för sin kompetens och den andra: att 2:a klassens sjökaptener, som förut fått gå till Medelhafvet, nu icke skulle få gå längre än till Brest och England.

Hvad den första frågan angår, vill jag fästa uppmärksamheten på det medgifvande, som blifvit lemnadt: "att behörighet, att jemväl utan aflagdt kunskapsprof föra befäl å handelsfartyg i fart bortom Skagen och Lindesnäs till hamnar vid Nordsjön eller Engelska kanalen eller till annan hamn i Storbritannien och Irland, tillkommer den, som före författningens utfärdande varit vid sjömanshus inskrifven såsom fartygsbefälhafvare och styrker, att han fört fartyg i så vidsträckt fart."

De åter, som ville segla på vidsträcktare farvatten, skulle visa, att de i 3 år farit till sjös. Jag har visserligen hört att denna bestämmelse skulle vara så svår; men då all innönstring sker på sjömanshusen, så kan stadgandet icke blifva svårt att i praktiken tillämpa, och att fordra 3 års fart till sjös för att få föra fartyg i så vidsträckt farvatten som bortom Engelska kanalen synes icke vara för mycket.

Om man uppmärksamt läser hvad motionären anført, så skall man finna, att det egentligen icke är vid svårigheten att få dessa bevis, som han fäster sig, utan dervid, att anskaffandet är förknadt med en kostnad. Det medgifves att detta blir förhållandet,

*Uppskof med
förrordningen
angående be-
fälet å sven-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

*Uppskof med
förordningen
angående be-
fälet å sven-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

men hvilken öfvergång i lagstiftningsväg har icke sina svårigheter och medför icke kostnader. Det är något, som icke kan hjälpas. För öfrigt uppgår denna kostnad endast till omkring 8 kronor, icke 20 kronor, såsom här blifvit uppgifvet. Jag vill då fråga om det kan vara skäl att upphäfva all kontroll blott därför att den medför denna ringa kostnad.

Hvad nu 2:a klassens sjökaptener beträffar, så äro de verkligen för någon tid tillbakasatta. De få icke under denna tid föra fartyg så långt som hittills. Men det är att märka, att det finnes icke någon, som tagit denna examen senare än år 1877, för 3 år sedan och de 3 år, som fordras för att få tillgodoräkna sig denna examen såsom första sjökaptensexamen enligt nu gällande reglemente, äro således för dem, som derunder såsom befälhafvare fört fartyg i fart bortom Skagen och Lindesnäs, redan förfluten, men om det är någon, som under denna tid icke haft anställning såsom befälhafvare eller som seglat i inrikes fart eller som varit sjuk, så får han visserligen icke föra fartyg längre än till Nord-sjön och Engelska kanalen till och med Brest och får sålunda icke taga frakt till hamnar vid Medelhafvet, såsom redan blifvit nämndt af föregående talare. Men de nämnde icke, att det behöfves för en sådan person blott att hafva seglat dessa 3 år i fart bortom Skagen och Lindesnäs för att han får rätt att föra fartyg öfver hela världen och denna stora förmån torde ock vid sakens bedömande böra tagas i betraktande. Det skulle ytterligare inveckla kontrollen, om man för dessa personer icke skulle hafva några befälhafvarebref eller om man skulle hafva särskilda bref för dem; och skulle någon blifva lidande på förändringen i detta afseende, så har han ju den utvägen öppen att gå in till Kongl. Maj:t med begäran om dispens.

Den andre talaren påstod, att den omständighet, att dispens kan ifrågakomma, är tillräcklig för att bevisa, att författningen icke är lämplig, men då man går att tillämpa strängare eller nya bestämmelser, af hvilken art som helst, måste man alltid hafva en öfvergång, hvilken medför olägenheter och därför måste underlättas så mycket som möjligt. Kongl. Maj:t har också, när någon haft skäl till att säga: detta är hårdt för mig, särskildt i mina förhållanden, gifvit dispens. Skall nu denna välvilja, denna omtanke hos Kongl. Maj:t att vid införandet af en god författning tillse, att öfvergången till de nya deraf föranledda förhållandena icke skall för någon medföra skada, vara ett bevis för att författningen är olämplig? Det allmänna resonnementet angående obiligheten i en sådan retroaktiv verkan, som upphäfver lagligen förvärfvade rättigheter, må låta huru vältaligt som helst, men att från riktigheten i denna allmänna sats vilja komma till det resultat, att denna författning skulle vara olämplig, är ju icke en riktig konklusion. För öfrigt åligger det icke den, som vill försvara författningen, att bevisa dess lämplighet, hvilket skulle upptaga många timmar, utan den, som påstår, att författningen är olämplig, åligger det väl att bevisa detta sitt påstående.

Samme talare påstod äfven, att det icke varit brist på teore-

tisk skicklighet, som vållat sjöolyckor i allmänhet och särskildt den omtalade sammanstötningen af Tyska örlogsfartyg i Engelska kanalen. Häri tillåter jag mig dock vara af olika tanke med honom. Det är visserligen sant, att, när en olycka redan har till en del inträdt, ingen teori kan hjälpa en sjöman att komma från densamma, och att vid förefallande olyckor en mera praktisk man kan reda sig bättre än en, som är i besittning af större kunskaper, men icke van vid praktiska svårigheters öfvervinnande; men huru råkade han i denna olycka? hvad hade han på det stället att göra? enligt all sannolikhet derföre, att han icke visste, hvar han befann sig, hvilket åter hade sin grund i bristande tillräckliga teoretiska kunskaper. Det är derföre man fordrar teoretiska kunskaper, hvilket också finnes intaget i sjölagen, der det står, att ordentlig notering af fartygets kurs skall ske, och härtill fordras kunskap i navigation eller detsamma som fordras i examen. Hvad de tyska krigsfartygens sammanstötning angår, så tror jag, att detta var ett olyckligt valdt exempel, ty anledningen till den sammanstötningen var, att man icke förstod att bedöma fartygens pondus och den fart, hvarmed de gingo fram, och detta räknar jag till bristande teoretisk kunskap.

Om den praktiska gången af sjömanslifvet vid vestkusten höll samme talare ett intressant föredrag och han yttrade sig till och med poetiskt derom. Allt hvad han derom sade var mycket förträffligt, men jag frågar Kammaren: skulle det skada denne sjöman, som från barnåren vuxit upp med sitt fartyg, om fadren bestod honom en kurs i navigation? Jag tror tvärtom, att det skulle mycket gagna honom och vid många tillfällen vara honom till stor nytta, utan att på något sätt menligt inverka på hans kärlek till sjön; och det är blott detta man begär! Derefter öfvergick talaren till något, som han ansåg vara qvintessensen bland anmärkningarne mot författningen, nemligen skeppsredarnes invändningar, och han sade, att det sätt, som hittills varit allmänt vid vestkusten, vore det billigaste. Ja, det är sant. Man får mindre kunnigt folk för bättre pris än mera kunnigt folk. Men det är detta man måste sätta en gräns för! Hvarje sjöolycka, som sker på grund af bristande kunskap — och dessa äro de flesta — är en sjöolycka för mycket. Han började derefter att tala om sätten att lasta spanmål och sade, att en skicklig kapten vet, huru detta skall ske, då deremot en okunnig kapten kan förstöra både fartyg och last. Men hvad hör detta hit? Derom finnes stadgadt i andra författningar, men här har det icke den ringaste betydelse. Vidare påstod han, att en revision af denna författning skulle behövas. Jag kan visserligen icke tänka mig, att denna författning skulle vara så ofelbar, att icke någon ändring möjligen skulle erfordras, men hvad Utskottet har föreslagit, det är att icke upp-riiva hela författningen med dess nyttiga syfte och utarbetade bestämmelser blott för att tillfredsställa dem, som antingen äro missnöjda med att någon kontroll lägges på dem eller också känna svedan af öfvergången och tro, att om frågan undanskjutes, den icke skall komma igen. Men olägenheterna af öfvergången äro

*Uppskof med
förordningen
angående be-
fälet å sven-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg. (Forts.)

omöjliga att undvika och ett uppskof tjenar blott till, att man för den närmaste tiden får ett mycket otillfredsställande tillstånd och ganska snart måste antaga en ny författning snarlik den förra med dermed åtföljande enahanda olägenheter. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Thyselius: Beträffande den författning, som nu är föremål för bedömande, hafva vid denna riksdag två särskilda motioner blifvit inom Andra Kammaren väckta, afseende dels ett uppskof med författningens tillämpning dels också dess reviderande. Den ena motionen är, såsom redan blifvit nämndt, väckt af Herr Axell och den andra af Herr Ödman. Herr Ödman yttrar i sin motion, att hundradetal af sådane personer, hvilka under flere år oförvitligt och med framgång idkat sjömansyrket såsom fartygsbefälhafvare, styrmän och maskinister, blifvit med ett penndrag satta ur stånd att dermed fortsätta och vinna sin bergning, då i de allra flesta fall de nu äro så gamla, att de med föga framgång skulle kunna sätta sig på skolbänken; samt att icke blott dessa dugliga och erfarna personer skulle bringas i olycka, utan äfven hela svenska sjöfarten på det ömtåligaste deraf beröras, enär det vore alldeles tydligt blott vid en blick på det antal, hvarom här vore fråga, att de platser, som blefve lediga i och med de genom den Kongl. Förordningen utdrifnas afgang, omöjligt skulle kunna på en gång fyllas genom nya, enligt förordningen behöriga personer, hvilka tillika egde den praktiska duglighet, som fordrades för att träda in och uppfylla platsen i de afgångnas ställe; och i denna motion hafva åtskillige af Andra Kammarens ledamöter, hvaribland Herrar Jöns Rundbäck och Hedlund instämt. Det är hårda beskyllningar, som sålunda rigtats mot denna författning, men det är icke värdt att deraf låta sig förskräckas, utan se saken modigt i ansigtet, och farhågorna skola då försvinna såsom dimbilder.

Första och förnämsta ändamålet för lagstiftningen i ett ämne sådant som detta är otvifvelaktigt, att den svenska handels- och ångbåtsflottan skall blifva försedd med kunnigt och skickligt befäl, så att hvar och en må åt dem kunna med all möjlig säkerhet anförtro sitt lif och sin egendom. I det afseendet hafva icke heller några väsentliga anmärkningar blifvit mot författningen framställda. Deremot har man trots sig kunna göra densamma förhatlig derigenom, att man sagt, att den förnärmar den nuvarande sjöpersonalens rättmätiga anspråk och dess rättigheter. Det torde således vara skäl att se till, hvad befogenhet ett sådant yttrande kan hafva. Enligt förut gällande författning var man, utan att aflägga någon examen, berättigad att föra fartyg mellan inrikes orter samt till Brest äfvensom till samtliga hamnar i Storbrittanien och Irland. Genom den nya författningen är en inskränkning häri gjord i så mätto, att styrmansexamen fordras för förande af fartyg mellan Skagen och Lindesnäs å ena samt Brest och Storbrittanien med Irland å andra sidan. Detta stadgande är likväl endast en återgång till föreskrifter, som förut varit gällande, men

hvarifrån en afvikelse beviljades på 1850-talet, då navigations-skolor icke funnos till det antal som nu. Men är det då nödvändigt, att det finnes teoretiska kunskaper hos den, som skall föra fartyg till Brest och England? Jag vill för Herrarne nämna ett exempel, som jag för några veckor sedan bevittnat i ett till Civildepartementet inkommet mål. Från England anmäldes, att ett svenskt fartyg, kommande från vestkusten, hade strandat vid Peterhead. Det varseblefs från land och den uppmärksamma befolkningen sökte att med användande af en raketapparat rädda besättningen. Raketen nådde fram till fartyget, men ingen hvarken befälhafvaren eller någon af besättningen förstod, hvartill den skulle användas. Hade då icke en person på land utan fruktan för den häftiga stormen och utan afseende å de starka bränningarne med lifsfara gifvit sig öfver till fartyget och lärt besättningen, huru denna apparat skulle begagnas, hade såväl fartyg som besättning stannat på sjöbotten. Hvem kan räkna de olyckor, som till följd af bristande insigt inträffa på dessa farliga farvatten!

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg.
(Forts.)

Men inskränkningen i afseende på rättigheten för oexamine-rade att föra fartyg ända till Brest och England medför icke för någon enda, som af denna rättighet sig begagnat, någon minskning i behörighet, enär rättigheten till denna vidsträcktare sjöfart är dem för framtiden uttryckligen förbehållen i den nya författningen. Med afseende å den finnes således ingen inskränkning. Jag kommer dernäst till dem, som aflagt styrmansexamen af andra klassen. Enligt förut gällande författning fingo de icke föra fartyg längre bort än en oexaminerad, det vill säga till Brest och England, och samma rättighet är dem tillagd äfven i nu gällande författningen. Således är icke heller med afseende å dem någon inskränkning i förut egande behörighet gjord. Det har anmärkts, att personer, som aflagt styrmansexamen af första klass, hvilka äfven kallas sjökaptensexamen af andra klass, förut hade rättighet att föra fartyg till alla europeiska hamnar äfvensom till de asiatiska och afrikanska, som äro belägna vid Medelhafvet, men att enligt den nya författningen, de icke ega *ovilkorlig* rätt att anställas såsom befälhafvare på fartyg, som hafva sin destination till hamnar på andra sidan Brest och England. Detta är en sanning. Man förglömmar dock, att, när en sjökaptan af andra klassen under 36 månader fört fartyg, som gått bortom Skagen och Lindesnäs, så återkommer icke allenast den rättighet, som under en tid möjligen hvilat, utan han får derutöfver, hvad han enligt förra författningen icke utan aflagd ny examen kunnat erhålla, eller rättigheten att föra fartyg öfver verdens alla haf.

Sista gången sjökaptensexamen af andra klassen aflades var, såsom en talare förut omförmält, i April eller början af Maj år 1877, så att äfven den, som då tog denna examen, kan, om han genast derefter vunnit anställning såsom fartygsbefälhafvare, i dessa dagar antaga befäl på fartyg till de aflägsnaste farvatten. Man ser således, att författningen är i hög grad gynsam redan nu för alla dem, som för längre tid sedan tagit andra sjökaptens-

Uppskof med förordningen angående be-fület ä sven-ska handels-fartyg. (i^oorts.) examens, då de fått en rättighet, som de annars icke skulle hafva erhållit, utan afläggande af ny examen, och att för dem, som sedanast aflagt examen, blott en kort tids sjötjänst behöfver återstå, innan samma förmån dem tillkommer och vid sådant förhållande lär icke något skäl till klagan förefinnas för sjökaptenerne af andra klassen. Med afseende å dem, som aflagt sjökaptensexamen af första klassen, är icke i den nya författningen någon förändring införd.

I motionen och äfven af en talare här i Kammaren har utförligt omtalats, huruledes den praktiska öfningen är det förnämsta, som af sjömannen bör förvärfvas och hvarå största vigten ligger, men om man kan säga, att denna författning åstadkommit någon förändring i förut för handen varande förhållanden, så är det egentligen deri, att fordringarna på praktisk öfning blifvit ökade. Tages likväl hänsyn till den tid, som ligger emellan författningens utfärdande och den dag, då den trädt i tillämpning, skall det väl knappast hända, att någon enda icke varit i tillfälle att på det sätt, författningen föreskrifver, förvärfva sig den större praktiska öfningen. Det är sant, att efter förra författningen var en person, så snart han gått ut ur navigationsskolan, med aflagd sjökaptensexamen, berättigad att, utan att göra någon sjöresa, genast antagas till befälhafvare, då deremot nu fordras 15 månaders tjänstgöring på fartyg, innan han kan blifva befälhafvare. Men denna tid är kortare än tiden emellan den 22 November 1878 och den 1 April 1880 och de, som aflagt sin examen vid det sista tillfälle då före författningens utfärdande sådan examen anställdes, hafva haft, äfven de, tillfälle att under mer än sex månader före den 22 November 1878 idka sjötjänst af den beskaffenhet, som under de 15 månaderna fordras. Jag tror mig således hafva visat, att hvad de Herrar, som afgifvit motionerna och de, som med dem instämt, yttrat om utdrifvande af förut anställda sjömän och deras förvisande till skolbänken, så vidt fartygsbefälhafvare och styrmän angår, saknar all befogenhet. Beträffande styrmännen har här också, såsom något nytt, talats om, att 1878 års författning stadgar, att å fartyg, bestämdt till farvatten bortom Skagen och Lindesnäs, skall vara anställd en styrman. Den äldre författningen upptager väl icke någon sådan föreskrift, men går man till sjölagen, finnes bland annat i § 54 stadgadt, att styrman skall finnas å fartyg, som går utrikes. Stadgandet är således icke nytt, och jemväl enligt äldre författningen kan icke till styrman någon annan antagas än den, som aflagt styrmansexamen, men man har eluderat denna föreskrift derigenom, att man för styrmansbestyren tagit matroser och gifvit dem benämningen *bästemen*. De hafva icke undergått någon examen och det har varit mot lagen stridande, om de användts å fartyg med annan bestämmelse än för kustfart, vid hvilken de fortfarande få användas. Och det är väl desse, som man ansett hafva blifvit i sin rätt lidande. Den rätten har dock varit sjelftagen. — Det har för öfrigt händt, att till Kongl. Maj:t inkommit från Gotland ansökningar af *bästemen* att få anställas såsom styrmän. Kongl. Maj:t har då infordrat upp-

lysningar från sjömanshuset, och då med afseende på en sjö-*Uppskof med*
manshuset yttrade, att han var duglig såsom styrman, erhö^{*förordningen*}
denne dispens, men i afseende å de öfrige afstyrkte sjömanshuset ^{*angående be-*}
ansökningarna, hvilka icke heller blefvo bifallna. För rättighet ^{*fälet å sven-*}
att såsom styrman antagas, uppställer den nya författningen så- ^{*ska handels-*}
som fordran 36 månaders sjötjenst, hvaraf halfva tiden å örlogs- ^{*fartyg.*}
fartyg eller i utrikes sjöfart å större segelfartyg; men då före ^{*(Forts.)*}
intagandet i navigationsskolans lägsta klass erfordras *minst* tolf
månaders sjötjenst, omkring 24 månader förflutit ifrån det att
innan författningens utfärdande, styrmansexamen sista gången an-
ställdes, samt Kongl. Maj:t förklarar föreskriften beträffande tiden
för anställning å örlogsfartyg eller i utrikes fart icke böra lägga
hinder för utfärdande af styrmansbref för dem, som före författ-
ningens utfärdande utöfvat styrmansbefattning, läser det nya stad-
gandet icke annat kunna än vinna bifall af dem, som nitälska för
större praktisk öfning.

Beträffande passagerare å ångfartygen åter är stadgadt, nu
såsom förut, att å hvarje fartyg med mera än 10 hästars kraft
skall finnas befälhafvare, som aflagt sjöofficers- eller ångbåts-
befälhafvareexamen eller förut varit berättigad att föra sådana
fartyg. Undantag härifrån är fortfarande stadgadt för sådana
ångfartyg, som icke få föra flera än 120 passagerare eller icke
göra längre resor än inom en geografisk mil från sin hufvudsta-
tion, på hvilka fartyg oexaminerade personer kunna antagas till
befälhafvare, i Stockholm af Öfverståthållarembetet och i lands-
orten af Konungens Befallningshafvande. I äldre författningen
fans icke intagen någon föreskrift i afseende på ångbåtsbefäl-
hafvare på lastångare, hvilket torde kunna förklaras dermed, att
vid den tiden så beskaffade fartyg icke voro så mycket i använd-
ning som i senare tider. Men att det kan vara nödvändigt, att
dessa fartyg, som ofta föra resande och vanligen dyrbar last, äro
försedda med personer, som äro hemmastadda i en ångmaskins
skötsel, torde icke vara för mycket begärdt och läser väl med få
undantag redan iakttagas. Ett par befälhafvare, som icke tagit
sådan examen, men visat, att de äga erforderlig skicklighet att
föra ångfartyg, hafva af Kongl. Maj:t fått dispens från examens
afläggande.

I afseende å maskinister är den förändringen gjord, att vid
fart bortom Skagen och Lindesnäs skall finnas en öfvermaskinist
och en undermaskinist, då det förut var tillräckligt med en, som
aflagt den lägre examen. Desse borde väl icke hafva något att
klaga öfver, att utom dem skulle i denna fart finnas en maskinist,
bättre kvalificerad än de sjelfve. Men Kongl. Maj:t har dock
medgifvit, att de andra maskinister, hvilka såsom ensamme maski-
nister ett år tjenstgjort på fartyg på denna fart och nöjaktigt
fullgjort sina åligganden, må användas såsom öfvermaskinister,
liksom om de aflagt denna högre examen.

Man har äfven i tidningar och annorstädes hört mycken klan-
gan öfver denna författning. Detta är icke ovanligt, då fråga är
om stadganden, hvilka äga tillämpning på folkklasser, bland hvilka

Uppskof med förordningen angående be- fület å sven- ska handels- fartyg.
(Forts.)

flertalet icke så snart förmå att sätta sig in i dessa stadganden och fatta deras syfte och verkningar, och vi hafva nyligen erfarit ett bedräfligt exempel derpå, huruledes allmänhetens uppfattning af ett författningsförslag kan missledas. Man har föreställt sig och man hör ännu, att den nu ifrågavarande författningen har för dem, som egnat sig åt sjömannayrket, en helt annan betydelse, än den i verkligheten har. Men äfven en annan sak har bidragit till det myckna klandret. Under sistlidne års riksdag var det nemligen personer, som kommo till Stockholm och, fruktande författningens tillämpning, plaiderade sin sak i Medkammaren och inför Konstitutions-Utskottets ledamöter beklagade sig öfver det stora ingrepp, som skedde i deras rättigheter. Den, som kanhända förde mesta talet dervid, har sedermera inkommit till Kongl. Maj:t med en anhållan, att få föra fartyg i de vidsträcktaste farvatten. Då befans det, att denne person aflagt endast styrmansexamen i 2:dra klassen. Han var följaktligen icke berättigad att föra fartyg längre än en oexaminerad, men det oaktadt hade han utan anmärkning fört fartyg vida omkring. De ansökningar om dispens, som till Kongl. Maj:t inkommit, hafva äfven lemnat talrika exempel på, huru efterlefnaden af den författning, som förut var gällande, blifvit åsidosatt. Ingen eller åtminstone föga kontroll har funnits, och dermed har fortgått så länge, att en del personer, hvilka tillätit sig olagligheter, hvilka, om lagen mot dem tillämpats, skulle hafva föranledt deras fallande till höga böter, ansett sig varit berättigade till hvad de företagit sig. Att emellertid sinnesstämningen med afseende på författningen numera hos sjöfolket mycket ändrat sig, kan synas af de petitioner, som till Kongl. Maj:t inkommit från befälhafvare, maskinister och sjömän i hundratal, hvilka anropat Kongl. Maj:t om att icke å de motioner, som vid riksdagen blifvit väckta och hvilka de förestälde sig redan hade tillvunnit sig Riksdagens bifall, fästa något afseende. Jag tror följaktligen, att hvad som här talats emot författningen ur synpunkten af befälhafvares, styrmäns och maskinisters rätt och bästa, icke är något att fästa sig vid. Men det kan vara ett annat intresse, som icke finner sig väl vid författningen, deras nemligen, hvilka, sedan de förra missbruken icke vidare få ega rum och i vissa fall äfven något större fordringar blifvit stälde på fartygens befäl, se sina utgifter i någon mån förökade. Men äfven af denna klass finnas de, som icke hafva något emot den nya författningen, såsom man kan se af öfverläggningen om denna fråga i Andra Kammaren, der den förste talaren, hvilken tillika är stor skeppsredare, yttrade, att han väl i början haft motvilja mot författningen, men nu vore rätt belåten med densamma, och i tidningarne har man nyligen läst en insänd artikel från en förening af personer, tillhörande handelsflottan, der de, framhållande den nya lagstiftningens förtjenst och nödvändighet, slutat med utropet "lefve förordningen af den 22 November 1878".

Jag hemställer att Kammaren ville bifalla Utskottets betänkande.

Herr Cavallin: Den Kongl. förordningen af den 22 November 1878 hade ej länge varit utfärdad, innan det i landet förspordes ett temligen allmänt missnöje dermed bland dem, som hade reda på hvad den egentligen innehöll, och för min del får jag säga, att jag helt och hållet delar den uppfattning, att denna författning på ett mycket anmärkningsvärdt sätt bryter med en del gamla förhållanden och att dess tillämpning, så hastig den är ämnad att ske, kommer att medföra åtskilliga olägenheter. Jag får bekänna, att min öfvertygelse icke blifvit rubbad af hvad jag hört af de två siste talarne. Det hufvudsakliga försvaret för författningen är, att den skulle öka insigterna hos fartygsbefälet, att sjelfva examina äro alldeles desamma som funnits förut och hela skilnaden skulle endast vara, att man icke skulle kunna föra fartyg på en del farvatten, der detta kunde ske utan aflagd examen eller med 2:dra klassens sådan; det finnes dock en mycket större och viktigare skilnad, hvartill jag ber att längre fram få återkomma. För att om möjligt söka ställa frågan på det klara för Kammarens ledamöter, ber jag att få omnämna hvilka dessa sjöfarande rättigheter varit och hvilka de hädanefter skulle blifva. Såsom Herrarne veta, medförde den första och den andra klassens sjökaptensexamina olika befogenhet. 1:sta klassens skeppare egde besegla alla farvatten, äfven med ångfartyg, som ej förde passagerare; 2:dra klassens skeppare egde lika rättigheter till och med till Gibraltar och Medelhafvet.

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg.
(Forts.)

Enligt författningen af den 22 November 1878 skulle visserligen 1:sta klassens skeppare, efter undfäende af så kalladt befälhafvarebref, kunna föra segelfartyg på alla farvatten, men icke så kallade lastångfartyg utan aflagd ångbåtsbefälhafvareexamen, om de än vore aldrig så väl försedda med maskinister. De ega ej rätt gå utomskärs med en ångslup eller liten bogseringsångare med öfver 10 hästars maskinkraft; äfven om skepparen vore den enda människan ombord, med sådant litet ångfartyg får han på intet vilkor gå öfver $\frac{2}{3}$ svensk mil från sin så kallade "hufvudstation", men deremot inom den nämnde rayonen får han föra till och med 120 passagerare! Förutvarande 2:dra klassens skeppare kunna erhålla skepparbref, nota bene om de fört fartyg 3 år utom Skagen och Lindesnäs. Skeppare utan nautisk examen, förr medgifna rättigheten att segla till Brest, England och Irland, äro nu inskränkta till linien Skagen—Lindsnäs.

Nu säger man, och detta med rätta, att denna författning har fått retroaktiv verkan, och jag kan icke se annat än att så är förhållandet. Här har blifvit taladt om en andra klassens skeppare, som förut haft tillåtelse att gå till hela Europa och å Medelhafvet och dess kuster, och att författningen är, säger man, för dessa gynsam i så måtto att, om de i 3 år före författningens trädande i kraft fört fartyg bortom Skagen och Lindesnäs, slippa de aflägga det högre kunskapsprovet och undfå skepparbriefvet detsamma förutan.

Jag vill dock nämna att skilnaden mellan första och andra klassen är eller var mycket obetydlig, endast ett minimum af

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg.
(Forts.)

kunskap i astronomi och skeppsbyggeri, eftergiften sålunda af ringa värde, och man glömmar att det händer, att dessa 2:dra klassens skeppare farit på Medelhafvet såsom skeppare i två år före författningens trädande i kraft. Ja, då få de återgå till styrmansklassen eller enligt författningens 4 § föra fartyg ytterligare ett år inom Brest, England och Irland, innan de kunna erhålla befälhafvarebref! Deri ligger nu såsom mig synes en orättvisa mot dem.

Men hvad som dock mest synes mig vålla olägenhet är de förändrade bestämmelserna om befäl på ångfartyg. Såsom vi veta inkräkta ångfartygen är från år mer och mer på fraktfarten. I de vatten, som äro oss närmast belägna, och i allmänhet på alla kortare resor, som kunna göras på 8 å 10 dagar, vinner farten med ångfartyg allt mera och mera terräng och det är alldeles gifvet att så framgent kommer att ske.

Dessa lastångare äfvensom så kallade bogserångare fordra likväl, framför allt annat, ett verkliga praktiskt dugligt befäl, d. v. s. folk som blifvit skeppare och maskinister genom sin verkliga duglighet, ej blott genom en aflagd examen! Följden har varit den, att om en ångare haft tillräckligt antal maskinister och eldare — det har tvifvelsutän varit skepparens och rederiets omsorg att skaffa sig dugliga sådana — så har den med största trygghet kunnat föras af en skeppare utan ångbåtsbefälhafvareexamen; dermed vore ju icke gifvet att skepparen saknade nödiga insigter i ångmaskinläran. Nu är såsom följd af dessa nya bestämmelser gifvet, att om en gammal skeppare, som farit kring hela världen, på äldre dagar börjar föra lastångare och ingen kan säga annat än han varit den mest pålitliga befälhafvare, så säger man nu, att han icke får föra ångare utan att taga ångbåtsbefälhafvareexamen.

Med den stora utveckling, som lastångarefarten tagit, anser jag, att just här föreligger den största orättvisan. Nu fordrar man, att alla dessa skeppare skola gå bort för att läsa på examen. lemna sitt fartyg, som han fört med största förtroende från redarens och godsejares sida, och sätta sig på skolbänken, men det är icke så lätt för en gammal man att såsom en utanlexa lära en liten bok, och detta kommer att afhålla många från tagandet af examen. Vår nuvarande stam af utmärkta skeppsförare skall genom denna lagstiftning ersättas med skolynglingar.

Vidare finnes i författningen bestämmelser om småpassagerarfartyg. För min del anser jag, att befälet på en liten ångare, som går inomskärs och har rätt att föra ända till 120 passagerare, är genom författningen ganska illa tillgodosedt. Der finnes icke det skydd, som allmänheten borde vänta, ty det är icke föreskrifvet alls någon praktiskt ådagalagd skicklighet mera än hvad Konungens Befallningshafvande kan finna lämpligt. Under det att man sålunda tillåter att 120 människors säkerhet anförtros åt snart sagdt hvilken som helst ångslupsbefälhafvare, så fordrar man, att om man använder en öfver 10 hästkrafters ångare till lastfart eller endast till bogsering på ett afstånd af öfver $\frac{2}{3}$ -dels

mil från ångarens station, så skall man ovilkorligen dertill taga en skeppare med aflagd ångbåtsbefälhafvareexamen, en examinerad maskinist och vid fart utom Brest jemväl en examinerad öfvermaskinist. Häri anser jag, att det för våra förhållanden mest menliga ligger i nya lagen.

Uppskof med förordningen angående befälet å svenfartyg.
(Forts.)

Här har blifvit taladt om att denna nya författning skulle tillgodose befälets insigter, synnerligen de teoretiska, men jemväl genom föreskrifter om en del praktik i yrket och den bestämmer för en styrman att från 14 års ålder skall han hafva farit 36 månader till sjös, deraf minst halfva tiden utrikes fart med större segelfartyg och att vara 19 år fyllda.

Nu tycker jag, att det är alldeles för litet afseende fäst vid det praktiska, ty ingen kan begära, att en skeppare skall antaga till styrman den, som läst på sin examen och uppfyller den fordringen att hafva farit på sjön den ofvannämnda tiden och endast är 19 år gammal. Man vet temligen väl hvad en pojke kan utträtta ombord de tre första åren! Kommen på sjön så ung som vid 14 års ålder, har han ej kunnat syssla med synnerligen annat än kajutvaktens åligganden och särdeles märkligt vore om han vid 17 å 18 år redan är så god rorgångare och sjöman i öfrigt att han skulle kunna härutinnan öfvervaka och korrigera en besättning.

Man säger vidare, att den unge mannen kan blifva en fullfärdig skeppare, om han endast ytterligare tager en 15 månaders tur som förste styrman. Hvilket rederi skulle kunna antaga sålunda kvalificerade styrmän och skeppsförare? Jag nämner detta för att visa, huru illa rederierna skulle blifva tillgodosedda med den nya lagen. Under det dessa bestämmelser skola börja att gälla, är det en stor massa skeppare, som fört dels lastångare och bogserångare, dels fartyg som gått på England, och hvilkas rederier alla måste fylla sina behof af examineradt befäl och maskinister bland nämnda författningensliga ungdom och oerfarenhet. Jag skulle tro, att svårigheten dervidlag skulle komma att i praktiken undvikas endast på det sättet att rederiet först vore nödsakadt förhyra skeppare, styrmän och maskinister, nyss komna från skolan, af det slag det kunde erhålla, allt endast för fullgörandet af lagstadgandet; men af skyldig omvårdnad om besättningarna, fartyg och last måste de tillika behålla sina erfarna skeppare, styrmän och maskinister, såsom fartygets verkliga befäl.

Icke kan man taga en sådan ung gosse såsom styrman, skeppare eller maskinist, utan man måste mönstra honom såsom sådan och dessutom taga riktigt folk för att komma fram! Så skulle det komma att blifva. Men under den stora efterfrågan på alla dessa examinerade ungdomar som skulle uppstå, tror jag, att sjöfarten och rederierna skulle stå sig mycket slätt. Det kan således icke förnekas, att den retroaktiva verkan, man velat se i författningen, verkligen föreligger och det, så vidt jag kan förstå, i en mycket betänkelig grad. Jag har påvisat några få fall i hvad skepparne angår. Men det finnes en annan klass sjöman som jag vågar påstå utgjort den allra bästa delen af vårt skandinaviska sjöfolk och det utmärktaste i hela verlden, och det är de oexaminerade

*Uppskof med
förordningen
angående br-
fölet å sven-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

styrmän, så kallade konstaplar och bäste män, som hufvudsakligen användas i den mindre sjöfarten på England och som äro hemma i Skåne, Halland och Bohus län. De hafva farit såsom styrmän i all sin tid och nu skulle de på en gång vara oanvändbara. Detta är också en klass, som borde hafva fått åtnjuta samma rättigheter, som man undantagsvis tillförsäkrat skeppare, som förut fört fartyg på England, såsom befälhafvare, utan att vara examinerade. Dessa har man tillåtit att fortfarande göra dessa resor, dock endast med segelfartyg, ty det ofördelaktiga förhållandet kvarstår i sin fulla kraft i fråga om ångare.

Den näst föregående talaren anförde ett fall, der, efter hans förmenande, bristen på teoterisk insigt gjort, att en besättning, som fick sig tillkastad en raketlina, icke kunde begagna sig af den. Men för mig har förhållandet uppgifvits annorlunda. Saken skulle vara den, att fartygets besättning bestod af sådana sjömän, som med sitt öga kunde bedöma, att ingen vidare fara för handen, när fartyget allaredan stod drifvet högt upp på den mjuka botten och som därför föredrogo att icke lemna fartyget, utan ansågo sig kunna gå i land torrskodda, när lågt vatten inträffade. Af denna lilla omständighet torde man kunna något särskilja hvad bokkunskap kan utträta och hvad verklig praktisk duglighet är värd, vid tillfallen som detta, när chanserna för och emot öfvergifvandet af fartyget skola afvägas. Detta exempel bevisar ingalunda, ja minst af allt, att en examinerad ung man skulle betett sig bättre.

Jag vill icke i denna sena timme längre uppehålla Kammaren, oaktadt det kunde vara åtskilligt att säga i denna sak, men något ber jag dock Herrarne taga i betraktande, och det är, att visserligen beläsenhet och bokkunskap äro utmärkt bra i alla möjliga yrken, men om det finnes något, der man får lof att sätta det i andra rummet och praktiken i det första, så är det i sjöväsendet.

Nu frågar jag: om en person blifvit antagen till maskinist endast på grund af sin skicklighet utan någon examen, manne icke han är den skickligaste maskinisten? Jo, det är troligen en person, som vuxit upp i verkstaden och som känner hvarje bit af en ångmaskin. Det finnes ingen teoretiker som kan mäta sig med en sådan person, vid dagligt skötande af en ångmaskin. Jag tror, att flottans förnämsta maskinofficerare ofta skulle stå sig mycket slätt, om de icke hade en sådan "karl".

Af hvad jag nu anført torde det vara klart, att jag vill anhålla, att Kammaren måtte biträda det yrkande, som den förste talaren framstälde, och jag tror, att det är en ren nödvändighet att så sker. Min åsigt är, att om denna författning skulle fortfarande få vara gällande och träda i verket sådan den nu är, så skulle det icke dröja länge, innan regeringen verkligen vore tvungen att af egen tillskyndelse upphäfvå densamma. Derföre anhåller jag, att Kammaren måtte biträda det af Andra Kammarren fattade beslut.

Herr Törneblad: Jag är ledsn att vid denna sena timme

nödgas upptaga ännu en gång Kammarens tid, men jag skall försöka att fatta mig kort.

Jag beklagar mycket, att jag måste byta ord med en så framstående talare, som den på kronobergsbänken som särskildt i detta fall har så stor erfarenhet, och jag tror mig också kunna försäkra, att om jag begagnade något ord, som innefattade ett mindre riktigt uttryckt klander, var det visserligen icke min mening. Icke heller har jag det ringaste fäst mig vid hvad rederierna kunna förtjena, utan är jag därför alldeles främmande. Orsaken hvarför jag uppträd är, att jag vid genomläsningen af diskussionen i Andra Kammaren erhöi ett så starkt intryck, att jag trodde, att frågan här borde grundligt tagas i öfvervägande. I Andra Kammaren hafva verkligen yttrat sig personer med stor sakkunskap. Jag hänvisar till, att icke mindre än två flottans officerare yttrat sig, och icke till förmån för författningen. Jag vill icke begagna det starka uttryck, som en sjöofficer enskildt i dag hade till mig, eller att författningen vore omöjlig att tillämpa, ty jag vill icke svara för detsamma, men jag citerar det dock. Icke heller fäster jag mig vid hvad som yttrats om Konungens ekonomiska lagstiftningsrätt i annan mån än jag anser viktigt att undanrödja hvarje omständighet, som kan rubba denna lagstiftningsrätt, på hvilken jag för min del håller, emedan jag icke tror, att det i allmänhet är någon synnerlig fördel att Riksdagen blir hörd i dessa rent praktiska detaljer. Uttrycket "teoretiska funderingar" kan jag icke vidkännas, och jag tror mig icke hafva använt det. Möjligt är det dock, och i så fall var det origtigt. Min mening var blott att uttala, att det händer, att vissa grundsatser, som i och för sig äro fullt riktiga, icke i tillämpningen taga sig så ut, som man ifrån början tänkt sig, och jag fruktar, att komitén, som haft ärendet om hand, icke inhemtat tillräckliga upplysningar af sakkunnige män i första hand, och, om så skett, är det icke första gången, som en komité handlat så, och kanske icke heller den sista.

Beträffande åter det från motsidan fälda yttrandet, att icke tillräcklig kontroll funnits förut och att det då vore gifvet, att författningen, som fordrade sådan kontroll, skulle stöta på motstånd hos dem, som underkastades kontrollen, så behöfver jag icke säga, att jag önskar all möjlig kontroll, både enligt gamla och nya författningen, men jag kan lika litet i detta som i ett föregående färskt fall gå in på den satsen, att därför att en författning icke efterlefves, skall en ny skapas. Det kan icke heller vara skälet till författningens utfärdande, utan hvilat denna på en annan grund, som äfven förut uppgifvits, nemligen önskan att stärka dugligheten hos vår handelsflottas befäl, en önskan som jag icke vill motsätta mig. Frågan är då, om denna författning är egnad att stärka denna duglighet, praktiskt och teoretiskt. Jag har redan anmärkt, att det synes mig som om författningen lede af en viss motsägelse. För maskinister framhålles vigten af teoretiska insigter och för de andra praktikens betydelse; men äfven för de förra tror jag, att praktiska öfningar och kännedom om sättet att sköta en maskin äro lika viktiga som examen, utan att jag dock

*Uppskrif med
förordningen
angående be-
fälet å svens-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg.
(Forts.)

vill underkänna värdet af den senare. Det är visserligen sant, att i 1816 och i 1842 års författningar redan kunskapsfordringar gjort sig gällande, men hurudana voro dessa fordringar då i förhållande till hvad de nu äro? Det är också sant, att sådana fordringar gjort sig gällande inom andra länder, men härvidlag beror hela bevisningskraften derpå, om fordringarne äro lika stränga, och detta är icke bevisadt, hvaremot jag vet, att i åtskilliga länder fordringar icke äro lika stränga, helst skolorna der äro privata. Den bevisning, hvarpå man åberopar sig, är således icke åstadkommen. Om nu praktiska öfningar fordras utom examen, så är det mycket riktigt, men för dem, som på grund af examen vunnit sin behörighet, är det icke likgiltigt om dessa öfningar fordras på annat sätt och under andra vilkor, än då de togo sin examen, emedan, om de då vetat det, de skulle ställt sig det till efterrättelse. Nu är det svårt för dem, sedan de länge varit i tjänst, om de också icke gränat i den. Det är denna omständighet, jag fäster mig vid. Då här är åberopadt andra länders exempel, ber jag att, utan att besvara med någon uppläsning, få upplysa att i andra länder verkligen öfvergångsstadganden blifvit gjorda för dem som förut tagit examen eller utöfvat sitt yrke så, att de vunnit en viss kompetens. Så har nemligen förhållandet gestaltat sig både i Danmark och Finland. Hos oss har deremot lagen icke fullt tryggt redan förvärfvad kompetens, utan inskränkt denna. Något sådant vill jag icke medgifva och jag söker stöd för mitt påstående hos en auktoritet, som antagligen icke underkännes, nemligen Kommerskollegium, som föreslagit: "Hvad i 2 § stadgas, eger dock icke tillämpning på den, som styrker sig, enligt hittills gällande föreskrifter, utan aflagda kunskapsprof fört befäl å handelsfartyg, ej heller på den, som vid någon af förenämnda skolor aflagt i våra nädiga reglementen den 7 April 1841 och den 13 Februari 1866 påbjudna sjökaptensexamen af första eller andra klassen; dock att sådan examen af andra klassen icke berättigar till befäl å fartyg vid resor till andra hamnar utom Europa än de inom Gibraltars sund belägna". Nu har åter författningen inskränkt detta sista till Brest och England. Det är således i författningen en inskränkning mot hvad Kollegium föreslagit och detta öfverensstämmer fullkomligt med den uppfattning, som den andre talaren i ordningen gjorde gällande, då han nemligen sade, att dessa sjökaptener af andra klassen "verkligen blifvit tillbakasatta". Der är således ett erkännande gjordt, att påståendet om den retroaktiva verkan är tillämpligt på en klass. Deremot är visserligen invändt, att detta gagnar hela klassen, ty de, som tillhöra denna, kunna i sjelfva verket nu, om de styrka sig hafva fullgjort vissa vilkor, få större kompetens än förut, men jag vill erinra, att något som inskränker förut vunna rättigheter kan omöjligt gagna hela klassen. Det kan gagna enskilda, med hvad som mest gagnar klassen är, att den i alla händelser bibehålles vid sina förut förvärfvade rättigheter. Med afseende derpå och hvad jag förut anfört om nödvändigheten att icke göra så stränga fordringar gällande, i fråga om fart till Norge bortom Lindesnäs, måste jag fortfarande yrka

bifall till Andra Kammarens beslut. Beträffande den nu nämnda *Uppskof med förordningen angående beskjötsföretaget i svenska handelsfartyg.* (Forts.)
 farten till Norge är det invändt, att sjölagen skulle lägga hinder i vägen, men § 33 Sjölagen innehåller blott vissa bestämmelser rörande observationers anställande m. m., i afseende hvarå jag vill anmärka, att dessa kunna anställas äfven af icke examinerade. Jag tror mig veta, att farten på Norge är för den vestra kustbefolkningen af öfvervägande stor betydelse. Jag vill icke neka till att det varit väl om Andra Kammarens beslut utfallit något anordnadt och jag skulle gerna gå in på en mycket lindrigare framställning, men skälet, hvarför jag yrkar bifall till Medkammarens beslut, är, att det tjenar till ingenting att denna Kammare i dag den 21 April, ändrar det för att låta frågan återgå till Andra Kammaren och dess Utskott. Då blefve det troligen ingenting af hela saken.

Herr Olsson: Jag ber först om tålmod både af Kammarerna och vår högt aktade Talman, emedan denna fråga är af den vigt, att man verkligen behöfver litet tid på sig för att behandla den. Jag vill dock försöka att vara kort, emedan hvad jag vill säga redan blifvit sagdt.

Utskottets högt aktade ordförande yttrade till en början, att jag hade nämnt, att lagarne af 1816 och 1842 icke kunnat hafva att göra med den Plimsollska agitationen, emedan denna då icke funnits till, men jag ber talaren observera, att jag icke nämnde dessa författningar, utan den af 1878, och det är just den, hvarom det nu är fråga, och jag vågar ännu vidhålla den åsigt, att denna författning har att icke oväsentlig mån för sin tillkomst tacka nämnda agitation. Det är min öfvertygelse och jag skulle därför kunna anföra flera bevis, att det är just denna författning af 1878, från hvilken man har begärt befrielse, och icke från de föregående författningarne. När jag nu ser, att den högt ärade talaren på ett sådant origtigt återgifvande af hvad jag yttrat, bygger sitt resonnement, kommer jag också till ett utalande, som han påbörjade mig, att jag icke skulle vilja hafva några examina, utan att en hvar skulle få föra sitt fartyg, som han kände och i hvilket far och son hade del. Det kallade han ett poetiskt uttryck. Ej heller detta har jag yttrat, tvärtom har jag sagt, att sådana sjökaptener och styrmän, som hade en mångårig praktisk erfarenhet och tagit den examen, som förut var bestämd, skulle vara befriade från att underkastas 1878 års författning, och något annat har här icke varit fråga om. Jag har tvärtom uttryckligen sagt, att jag icke vill inlåta mig på ett kritiskt bedömande af författningen, utan vill lemna dess föreskrifter åt sitt värde, emedan jag är öfvertygad, att, då en komité snart kommer till stånd för behandling af denna författning, skall man taga hänsyn till den erfarenhet, man har och den praktiska duglighet som man, efter mitt förmenande, bör ställa i främsta rummet, men som icke utesluter de teoretiska kunskaperna. Vidare yttrade han, om hvart annat, än att det icke vore någon ny tunga, som man pålagt fartygsbefälhafvare, och än, att det finnes vissa svårigheter, som icke kunna

Uppskof med förordningen angående be-fälet å svenska handels-fartyg. undvikas, när man skall tillämpa en ny författning. Jag skulle nästan våga uttala den åsigt, att man bör erkänna antingen det ena eller det andra.

(Forts.)

Talaren på smålandsbanken yttrade, att brist på teoretisk kunskap skulle i ett fall varit nära att medföra en hel besättnings undergång. Jag ber att i detta afseende få säga, att jag här har en fullständig och tillförlitlig redogörelse öfver den af honom antydda tilldragelsen, som visar motsatsen, men jag skall icke nu uppläsa den. Jag tror, att samme ärade talare med sina stora insigter i allt som kan höra till lagstiftningen, rörande det teoretiska, har, om jag icke allt för mycket misstager mig, hufvudsakligen och kanske endast sett saken från denna synpunkt, och om han icke hade gjort det, utan jemte den teoretiska dugligheten och insigten egt någon praktisk erfarenhet, skulle han hafva kommit till ett helt annat resultat. Här är visserligen icke fråga om att äfventyra lif och egendom, utan om att antaga en lagstiftning af den beskaffenhet, att den kan tillämpas, och detta med framgång och på ett sådant sätt, att man derigenom verkligen vinner det mål, hvartill man vill komma. Men det vinnes icke endast genom denna författning. Han nämnde också, att talrika fall som föreläge visade, att Kongl. Maj:t ådagalagt all eftergifvenhet. Ja, det visar det, men det visar också, att denna författning, som anses vara af sådan vigt för skyddande af lif och gods, annulleras, och jag frågar: efter hvilka grunder? Jag tror, att man icke bör stifta lagar af den beskaffenhet, att de i så många fall, som talaren själf anmärkte, annulleras. Detta för mig åter till den retroaktiva verkan, hvaremot, såsom jag tror, de hufvudsakliga anmärkningarne äro gjorda. Man har sagt, att den förda klagan vore af den beskaffenhet, att man icke dervid borde fästa afseende. Ja, det kan visserligen vara, att många klagomål finnas, vid hvilka man icke bör fästa afseende, men om det skulle tillåtas mig att på grund af den lilla erfarenhet, jag eger, uttala mig, så vill jag säga, att den klagan, som föres mot författningen är fullt berättigad, och jag skulle önska, att den måtte uträtta det, att man närmare undersöker förhållandena, innan man företager sig att gifva ut sådana författningar, för hvilkas verkningar man är mer eller mindre främmande.

Med anledning af ett yttrande af Utskottets Ordförande vill jag fråga, hvad examina tjena till för äldre kaptener och styrmän, som hafva den praktiska dugligheten att föra fartyg. Sådana examina kosta penningar och medföra ingen praktisk nytta.

Längre skall jag icke upptaga Kammarrens tid, utan vill blott till sist tillägga, att om man på detta sätt går till väga vid stiftande af lagar, som ingripa i våra näringar och i det praktiska lifvet, skall det alldeles icke förundra mig, om man vid något tillfälle kommer att icke blott opponera sig mot den eller den författningen, utan mot sjelfva den lagstiftningsrätt, Kongl. Maj:t för närvarande eger, mot hvilken rätt jag för min del icke har något att anmärka.

Jag yrkar fortfarande bifall till Andra Kammarrens beslut.

Herr Wallenberg: Jag skall bedja att få anföra ett litet exempel för jemförelse mellan fordringarne i Sverige och i England, och det helt kort. Kongl. Förordningen den 22 November 1878 stadgar i § 1 mom. 2: Å hvarje utomskärs gående ångfartyg skall vara anställd en styrman. Således äfven i inrikes fart. I England finnes för Home Trade ships (inrikare) icke något motsvarande stadgande.

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg.
(Forts.)

§ 5 föreskrifver: att för att kunna anställas som styrman erfordras styrmansbref. Motsvarande föreskrift finnes icke i England.

Enligt § 6 erfordras för att få styrmansbref:

- a) att hafva fyllt 19 år och vara svensk eller norsk undersåte;
- b) att hafva aflagt styrmansexamen:

Räknelära: de fyra räknesätten i hela tal, vanliga och decimalbråk samt proportionslärans enklaste grunder och användning på regula de tri, äfvensom enklare numeriska eqvationer af första graden med en obekant, hvarjemte eleven skall bibringas färdighet uti de logaritmiska tabellernas begagnande och att trigonometriskt beräkna plana, rätvinkliga trianglar;

Geometri: räta liniers, vinklars, triangelns, parallelogrammens och cirkelns hufvudsakliga egenskaper, jemte bevis, uträkning af rätliniga plana figurers arealinnehåll och plansidiga solida figurers kubikinnehåll, samt någon kännedom om sfären;

Navigation: definitioner, jordens storlek, form samt de punkter och cirklar, man tänkt sig på henne; lodets, loggens och kompassens beskaffenhet och begagnande, kurssättning och kursers hopkoppling, besticket uträknande och förande å sjökortet, äfvensom loggbokens förande;

Astronomi: oktantens justering och bruk, höjders korrigering, latitudens finnande, dels genom solens och dels genom stjernors meridianhöjd, grunderna för tidens indelning och tidsräkningen, longitudens finnande genom kronometer och höjdmätning af solen, kompassens missvisning genom pejling och höjdmätning af solen, dock utan att kännedom om formlernas härledning fordras.

c) att hafva efter uppnådd ålder af 14 år farit till sjös i 36 månader, deraf minst 18 månader antingen å örlogsfartyg eller i utrikes handelsfart med större segelfartyg (råseglare).

För att i England vara berättigad att vara styrman å ett i inrikes fart gående passagerarfartyg, erfordras att hafva tagit en examen af följande beskaffenhet, nemligen: att kunna skrifva och räkna; känna "Styrnings-reglerna" till sjös och Amiralitetets förordning angående fyrar; att kunna pejla och sätta af kursen i kortet samt förstå användandet af loggen och lodet.

Detta är en högst väsentlig skilnad, men allt detta oaktadt klandrar jag icke 1878 års författning för dess innehåll, utan önskar, att vi skola komma till dess utförande, men dervid gå till väga så, att icke någons ställning kränkes, den må vara huru obetydlig som helst i jemförelse med de lagstiftande makternas. Att icke denna författning har befunnits så fullkomlig i afseende å sin tillämpning, som man söker att göra den, det bevisas bland

*Uppskof med förordningen angående br-
fälet å svens-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

annat deraf, att då den kom ut stod deri, att den skulle träda i kraft den 1 April 1879, men Kongl. Maj:t har benäget prolongerat dess införande till den 1 April 1880, och under tiden har Kongl. Maj:t i två särskilda Bref till Kommerskollegium af den 27 Februari 1880 och den 19 Mars 1880, hvilka jag här har till Herrarnes tjänst, dels i det förra Brevet förklarar att en hvar, som aflagt maskinistexamen af andra klassen och under minst ett år såsom ansvarsmaskinist tjänstgjort å passagerareångfartyg i fart till hamnar vid Nordsjön eller Engelska kanalen eller till annan hamn i Storbrittannien och Irland och derunder nöjaktigt fullgjort sina åligganden, må, utan hinder deraf att han icke aflagt högre examen, anställas såsom öfvermaskinist å ångfartyg i sagda fart;

dels i det senare bemyndigat Kommerskollegium att, efter sig i hvarje särskildt fall företeende omständigheter, utfärda styrmansbref afven för den, som icke med större segelfartyg i minst 18 månader farit till sjös i utrikes handelsfart, derest han, förutom att i öfrigt innehafva föreskrifven behörighet, före förordningens trädande i kraft på grund af förvärfvad kompetens utöfvat styrmansbefattning.

Då man i en så färsk författning ansett sig böra vidtaga förändringar, tror jag, att det visat sig, att den icke blifvit öst ur fullkomlighetens källa, utan att man vid dess tillämpning bör åtminstone gå tillväga med någon varsamhet. Denna författning är sådan, att, enligt den, fordringarne äro desamma för en styrmans kompetens på en lastångare härifrån till Gefle och på en ångbåt, som går till England och Medelhafvet. Jag har alls intet mot detta, men jag vill blott, att människor, som innehaft en viss ställning, förut skola fortfarande få utöfva sitt yrke oberoende af nya föreskrifter, åtminstone någon längre tid än ett eller annat år. Den princip, som uttalades i en underdånig petition af åtskilliga skeppare, är i korthet följande:

“Med stöd af den allmänna grundsats, att nya lagar icke böra gällaretroaktivt, våga vi underdånigstanhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes ändra motsvarande bestämmelser i den nya förordningen sålunda: att hvar och en, som kan genom betyg från någon af rikets navigationsskolor eller sjömanshus styrka sig hafva före den nya författningens af den 22 November 1878 utfärdande förvärfvat rättighet att föra befäl eller utöfva styrmans-, bästemans- eller maskinisttjänst på svenskt handelsfartyg, må fortfarande varda bibehållen vid den rätt, som samma betyg tillförsäkrat honom enligt då gällande förordningar“. Detta är en åsigt som jag tror, att Kongl. Maj:t i många andra fall tillämpat, då det varit fråga om en öfvergång från ett till ett annat, och jag tror det kan vara skäl att följa denna åsigt då man icke vill utsträcka öfvergångstiden långt, utan stannat vid att begära några års anstånd. Några år äro icke en så stor sak, äro ingen evighet och böra icke vara något hinder för författningens utförande.

Det har här yttrats, att det varit en agitation mot författningen och det kan väl hända, att så varit, men den har varit fullkomligt berättigad, ty den hvilat på det gamla ordspråket att den,

som har skon på, känner bäst hvar den klämmer, och det är des-
 sas klagan som blifvit förd af dem, som stått de lidande närmast,
 och därför hafva i denna fråga flera röster höjt sig här än i vanliga
 fall plägar ske. Det är en besynnerlig ödets lek att under Kom-
 merskollegii yttrande i samma fråga af den 7 December 1877, *Uppskof med*
 deri också uttalades den rätta åsigten att man icke bör tillämpa *förordningen*
 författningen så, att den förnärmar någons rätt att utöfva ett *angående be-*
 yrke, deri han kanske redan åtskilliga år arbetat, och under det *fålet å sven-*
 nu föreliggande betänkandet, hvars innehåll är diametralt motsatt *ska handels-*
 kollegii utlåtande, under båda dessa handlingar igenfinnes det ak- *fartyg.*
 tade namnet C. Fr. Wærn. *(Forts.)*

Här hafva blifvit vidrörda saker, som icke höra hit, men då de
 nu en gång kommit på tal, så är det nästan ens skyldighet att
 säga sin mening derom. Den ekonomiska lagstiftningsrätten nämndes
 och något uttalades som liknade ett hot att man skulle frän-
 taga Kongl. Maj:ts densamma. Jag hoppas att icke vara riksdags-
 man, då en sådan framställning kommer att göras, och att alla de
 samhällselement, som icke tillhöra den talrikaste bland samhälls-
 klasser, måtte förena sig till motstånd, ty det är en viktig sak
 att den ekonomiska lagstiftningsmakten fortfarande får ligga i
 Kongl. Maj:ts hand. Det är orimligt och kunde blifva olycks-
 bringande, om alla sådana frågor skulle underkastas Riksdagens
 behandling, och då Riksdagen i alla fall har sin rätt att genom
 underdåniga skrivelser framställa sina önskingar, så är detta
 mer än tillräckligt.

Det har af en ärad talare blifvit yttradt, att man utfärdat
 denna författning för att undvika att tillämpa äldre, som skulle
 ådraga folk ända till 7 å 800 kronors böter. Jag får bekänna
 att jag icke kan komma till samma konklusion. Jag önskar, att
 hvarje författning måtte tillämpas i det syfte den blifvit skriven,
 och om man försummat att tillämpa äldre författningar, som blif-
 vit öfverträdde, är detta icke något skäl att göra en ny lag och
 yrka, att den skall träda i kraft på ett sådant sätt, att andra
 personer än de, som gjort sig skyldiga till straff, deraf drabbas.

Till sist ber jag att få uttala min tacksamhet för det intresse,
 som de sjöfarandes angelägenheter rönt i denna Kammare, och
 jag anhåller att, åtminstone för min del, få försäkra att det icke fin-
 nes ringaste tecken till tanke på agitation mot ett regeringens
 beslut eller på något, som kan i ringaste mån förminska den
 stora aktning, jag har för den man, som kontrasierat författ-
 ningen och för hans i alla afseenden välmenande och fosterländska
 afsigter.

Herr Wærn: Jag ber om ursäkt för att jag för tredje gån-
 gen yttrar mig i denna fråga, men jag måste säga några ord för
 att bemöta beskyllningen för att skriva ett i Kommerskollegium
 och ett annat, motsatsen till det förra, i Utskottet, såsom en talare
 antydde och en annan öppet påstod skulle vara förhållandet. Det
 förhåller sig på det viset, att sedan genom förändringar i naviga-
 tionsskolornas examina 1:sta styrmansexamen och 2:dra sjökaptens-

*Uppskof med
förordningen
angående be-
fälet å sven-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)*

examen blifvit borttagna, ansåg Kommerskollegium tiden vara inne att upphäfva de undantagslagar, som 1852 och 1854 blifvit gifna, och återställa förhållandet till hvad det var 1842. Då föreslog Kommerskollegium helt enkelt, att dessa författningar skulle upphäfvas, men att man dervid skulle se till att icke den nya lagen finge retroaktiv verkan, och i sådant syfte angåfvos bestämmelser punkt för punkt, således också för dessa kaptener af 2:dra och styrmän af 1:sta klassen, att de skulle få segla på Medelhafvet såsom förut. Sedan kollegium afgifvit detta utlåtande, hörde Kongl. Maj:t deröfver komitén för förändringar i sjölagen och denna komité uppstälde ett helt nytt förslag och deribland det, att man för vinnande af behörig kontroll skulle införa bruket af befälhafvare- och styrmansbref, men ansåg att det då skulle blifva krångel och svårigheter vid författningens tillämpning, om man bibehölle så många kategorier som förut och att man derföre borde gifva kaptener af 2:dra klassen lika förmåner med dem af 1:sta klassen, blott de hade seglat i fulla 3 år. Detta förslag har af Kongl. Maj:t blifvit bifallet och det är derför att jag här påpekat att detsamma innebär en fördel för sjökaptenerne af 2:dra klassen, som man påstår att jag gjort mig skyldig till motsägelse.

Den förste talaren har, för att bevisa den retroaktiva verkan af författningen, i all synnerhet framhållit förhållandet med dessa kaptener af 2:dra klassen, men då de i sjelfva verket göra en ren vinst, så torde det vara föga skäl att för deras skuld söka upprifva den Kongl. författningen. Den skilnad, som en talare ville göra mellan vinst för en hel klass och vinst för enskilda i klassen, fattade jag ej rätt, när vinsten är lika för dem alla. Derför att en fördel stadgas för hvarenda en, derför får hela klassen en fördel, och den senare lär då icke kunna vara en motsats till den förra. Den som icke under ett års tid får segla på Medelhafvet kan ju taga frakter på andra farvatten eller för kort tid byta befälhafvareplats med en kapten af första klass, som för fartyg på Nordsjön, eller i nödfall gå in till Kongl. Maj:t med framställning att hans rederi vill behålla honom endast han får segla på Medelhafvet. Men detta är icke hufvudmotivet för dem, som agitera mot lagen.

En talare sade, att jag än tyckte att författningen medförde svårigheter, än icke, liksom jag icke visste hvad jag talar om. Det är svårt för dem, som hittills, i trots af lagarne, seglat der de icke fått det, och för dem, som emot föreskrifterna, under namn af bästemän, gått såsom styrmän utan att vara examinerade och således begått en förseelse, om icke rent af ett lagbrott. att icke längre kunna dermed fortsätta, och det kan kännas svårt och såsom en onödig utgift för många att betala sina 8 kronor. Den siste talaren sade ungefär om författningen, att den ej duger till något, då Kongl. Maj:t redan suspenderat den och gifvit ut två nya lagar; men den ena rör ju just dessa bästemän, och den som går bredvid lagen kommer i en svår ställning. När man nu vill hafva kontroll, så uppstår lidande för dem. Man vill allmänt söka undvika detta, och det lyckas, så vidt som möjligt, om Kam-

maren icke skulle besluta något. Men om Riksdagen skulle besluta och Kongl. Maj:t upphäfva lagen, huru har man då stält för dem? Jo, så att de blifva några år äldre och den i allt fall oundvikliga öfvergången så mycket svårare.

Uppskof med förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg.
(Forts.)

Herr Jöns Pehrsson: Jag skulle gerna önska, att Herrarne ropade ännu högre på proposition och jag skall icke länge uppehålla Er. En liten ursäkt för att jag uppträder, har jag deri, att jag i dag låtit två Utskotts-utlåtanden, som afstyrkt af mig väckta motioner, gå förbi utan att deröfver hålla liktal, och jag skulle gerna nu vilja hålla ett liktal öfver allt detta långa tal. Jag hoppas, att diskussionen nu skall vara slut och mitt votum blir att biträda Andra Kammarens beslut. Det afser ju icke mer än en skrifvelse och begäran till regeringen. Vill och kan den icke fästa något afseende dervid, så hafva vi åtminstone icke någon skuld, och jag tror icke, att det skall kunna förnärma regeringen, att man fäster afseende vid de klagomål, som försports. Författningen kan i sinom tid bli bra, men nu är den det icke för den som i långa tider utöfvat ett yrke.

Herr Thyselius: Det är endast några få ord som jag anholder att ytterligare få säga. Det har blifvit anmärkt, att fordringarne i de examina, som skola afläggas vid navigationsskolorna, skulle vara alltför stora. Jag har mig icke bekant om fordringarne i sista reglementet för dessa skolor öfverstiga de fordringar, hvilka förut voro föreskrifna, men hvad jag vet är, att anmärkningen icke skulle träffa författningen om fartygsbefälet, utan reglementet för navigationsskolorna. Det har talats mycket om nödvändigheten af praktisk duglighet. Det är just i det hänseendet som, enligt hvad jag förut anmärkt, författningen gått ett steg längre än förut varit föreskrifvet. I afseende på det teoretiska tror jag mig hafva visat, att de gjorda anmärkningarne icke hafva mycket skäl för sig.

Beträffande sjökaptenerne af 2:dra klassen har blifvit ånyo framhållet, att de skulle genom författningen blifva lidande. Jag säger icke annat än hvad som förut blifvit sagdt, när jag erinrar derom att, enligt den nya författningen, få desse, när de fört fartyg 3 år bortom Skagen och Lindesnäs, åtnjuta de förmåner, som åtfölja den högre examen. För de flesta, som aflagt den lägre examen, har denna fördel redan inträdt, då 3 år nu äro förflutna, sedan denna examen senast aflades. Är det någon, som sedan den sista examen varit i oafbruten fart, så har äfven han fått de större förmånerna. Man skulle icke tro, att det kunde finnas en enda sjökaptent af andra klassen, som icke med tacksamhet emottagit ett så beskaffadt stadgande.

Det har efter en tidning blifvit sagdt af en talare från Skåne, att af den händelse vid skottska kusten, som jag omförmält, icke kunde hemtas någon anledning till den tanke, att de oexaminerade personer, som voro med på fartyget, skulle varit okunniga om bruket af räddningsapparaten. Jag har icke läst tidningen, men

Uppskaf med
förordningen
angående be-
fälet å sven-
ska handels-
fartyg.
(Forts.)

jag har läst de till Kongl. Maj:t inkomne officiella handlingarne, och der är förhållandet uppgifvet på sätt som jag omförmält.

Samme talare har också yttrat sig om den stora mängd af dispenser, som blifvit af Kongl. Maj:t meddelade. I det hänseendet får jag upplysa, att ett temligen ringa antal ansökningar derom inkommit till Kongl. Maj:t. Jag tror, att deras antal icke uppgår till mer än 30, högst 40, och af dem har det stora flertalet varit af personer som icke, enligt den äldre författningen, egt den rättighet, hvaraf de önskat komma i åtnjutande. En sak medgifver jag, och det är, att den tid, inom hvilken författningen, enligt dess första lydelse, skulle sättas i verket, kanske var nog knappt tilltagen, men detta har blifvit afhjelpat.

Slutligen torde det tillåtas mig att fästa uppmärksamheten på den omsorg Konung och Riksdag egnat åt angelägenheten att bereda undervisning åt dem, som valt det viktiga yrket att föra svenska fartyg. Icke mindre än nio navigationsskolor finnas i riket, och om jag icke bedrager mig, är fråga väckt om att inrätta en tionde. Det bevisar, huru stort antalet af tillströmmande lärjungar är, och jag har gjort mig underrättad om antalet af dem, som under de sju åren 1873—1879 — om det nu löpande året kan kännedom ej ännu erhållas — undergått styrmans-, 2:dre kaptens- och 1:sta kaptensexamen. Andre kaptensexamen har dock icke kunnat afläggas under de sista åren. Styrmansexamen har aflagts af 1,733, 2:dre kaptensexamen af 351 och 1:sta kaptensexamen af 752 personer. Dessa siffror bevisa, huru stark hågen är och huru tvingande nödvändigheten kännes hos dem, som vilja egna sig åt sjömannens yrke, att skaffa sig äfven erforderliga teoretiska insigter, och hvad jag icke kunnat förstå, är påståendet, att kunska- pers förvärfvande skulle minska den praktiska dugligheten.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till förevarande Utlåtande dels afslag derå och antagande af Andra Kammarens i ämnet fattade beslut, framstälde Herr Talman- nen först proposition på bifall till Utlåtandet, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera proposition på afslag derå och antagande af Andra Kammarens beslut i frågan, då sva- ren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Herr *Thyselius* begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringspropo- sition:

Den, som bifaller Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Ut- låtande N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren detta Utlåtande och antager det af Andra Kammaren i ämnet fattade beslut.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 19.
Nej — 47.

Efter förmälan, att Stats-Utskottets ordförande hos Herr Talmannen anmält, att en ledighet bland Kammarens ledamöter i nämnda Utskott uppkommit till följd deraf, att Herr *Hederstjerna* blifvit utnämnd till statsråd; hemställde Herr Talmannen, huruvida Kammaren behagade besluta, att val af en ledamot i Stats-Utskottet skulle anställas i början af det sammanträde, som komme att hållas nästa lördag den 24 innevarande månad.

Svarades ja.

Anmälades och bordlades följande ärenden:

Stats-Utskottets Utlåtanden och Memorial:

N:o 13, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens nionde hufvudtitel;

N:o 39, i anledning af väckt fråga om anslag för värnpligt-lagens tillämpning;

N:o 40, i anledning af väckt motion angående underdånig skrifvelse om framläggande för nästa Riksdag af förslag till ny härordning enligt vissa angifna grunder;

N:o 41, med förslag till voteringsproposition m. m. i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om ny lönestat för arméförvaltningen;

Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 37, i anledning af väckta förslag om ändring i gällande bestämmelser rörande mark, vid skifte afsatt för skiftesdelegarnes gemensamma behof;

N:o 38, i anledning af väckt motion om antagande af en författning rörande gäldandet af sådan ersättning, som omförmäles i 13 kapitlet skiftesstadgan;

N:o 39, i anledning af väckt motion om upphäfvande af eller ändring i förordningen den 29 Juni 1866, angående dispositions-

rätten öfver skogen å sådana skattehemman, som uppkomma af nybyggen, hvilka hädanefter från Kronan upplåtas, m. m.;

N:o 40, i anledning af väckt motion i fråga om offentlighet vid underrätters och polisdomstolars förhandlingar;

samt Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtanden:

N:o 12, i anledning af ett inom Riksdagens Andra Kammare väckt och af Kammaren godkänt förslag om aflåtande af underdånig skrifvelse angående ändring i sättet för markegångsprisens åsättande och markegångstaxornas uppställning;

N:o 13, angående förändrad röstberäkning vid val af folkskolelärare; och

N:o 14, angående underdånig skrifvelse rörande ändring i gällande föreskrifter om tiden för af- och tillträde af folkskolelärareplatser.

Herr Talmannen hemställde, dels att de i dag för första gången bordlagda ärenden skulle uppföras främst på föredragningslistan för nästa sammanträde, som komme att ega rum fredagen den 23 dennes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m., dels ock att Stats-Utskottets Utlåtande N:o 13, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens nionde hufvudtitel, efter att vid nämnda sammanträde hafva blifvit för andra gången bordlagdt, måtte, enär detsammas afgörande ej borde fördröjas, å föredragningslistan för lördagens sammanträde sättas framför Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 11, hvilket sistnämnda å denna dags föredragningslista uppförda ärende, i anseende till den långt framskridna tiden, nu ej komme att handläggas.

Denna hemställan blef af Kammaren bifallen.

Justerades ett protokollsutdrag; hvarefter Kammaren åtskil-
des kl. $\frac{1}{2}$ 5 e. m.

In fidem
O. Brakel.